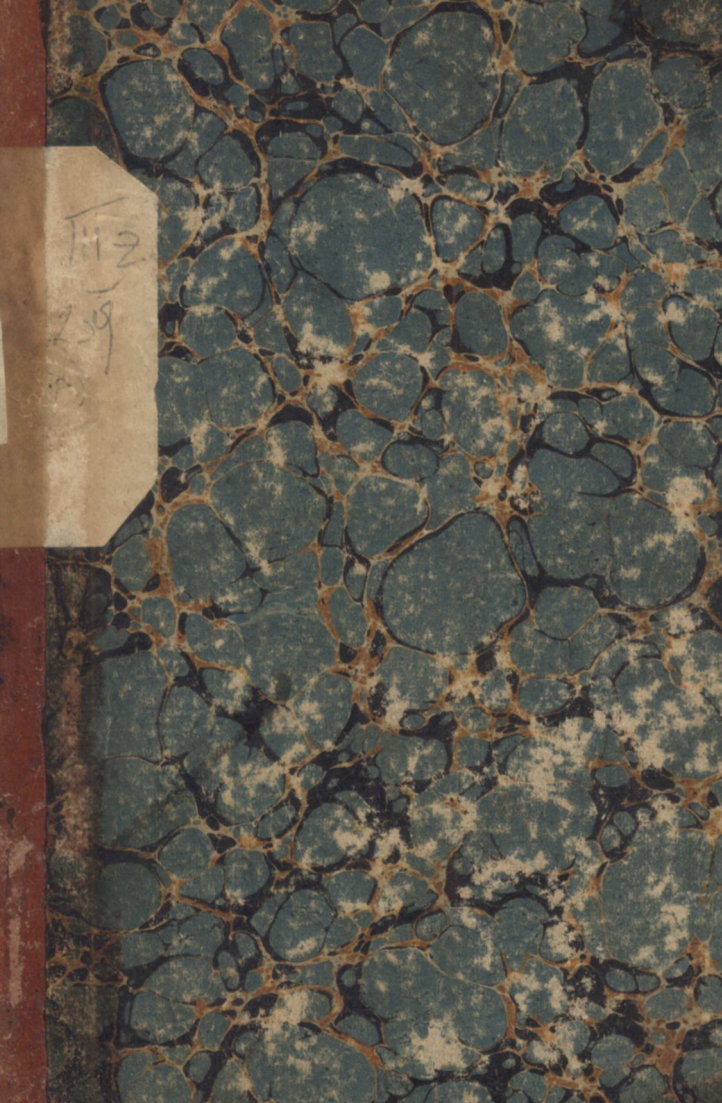

1112
259

~~137.~~

~~V. 10.~~

11
29.

Börtöndalok.

RÓM. KATH. FŐGYMNASIUM
IFJUSÁGI KÖNYVTÁRA
CSIK-SOMLYÓ

~~11.10.~~
11/5/22

~~III. 137, 254~~

BÖRTÖNDALOK.

I/
2271 22

Irta

ZAJZONI.

GYÖREFI IVÁN
KÖLCSÖNKÖNYVTÁRABÓL
ESZTERGOMBAN

ROM. KATH. FŐGYMNASIUM
IFJUSÁGI KÖNYVTÁRA
* CSIK-SOMLYÓ

2298

PEST, 1861.

No 2271

Engel és Mandello tulajdona.

BÖRTÖNDALOK.

KOTZÓ PÁL

GÉPÉSZ-MÉRNÖKNEK,

ÁLDOZATKÉSZ BARÁTOMNAK, HÁLÁM

JELÉÜL.

KOTNO PAE

GEORGE M. MONTGOMERY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO

ELŐSZÓ.

Jelen, alkalmoszerű munkám legnagyobb részét a mult év február és szeptember hava közti időben irtam fogságomban, mit csupán azért látok szükségesnek fölemlíteni, ne hogy censorom, magát vissza nem helyezvén az akkori viszonyok közé, a mostani alkotmányos korszakban is félre értsen egyikét czélzást vagy kifakadást, melyek itt-ott e kis könyvben föltalálhatók, és tisztán az akkori nagy hatalmu börtönőrökre vonatkoznak, a kik en-

gem minden ok nélkül kinoztak, sanyargattak. Ezeket gyűlölöm, ezeket átkozom. Mondom a censor érdekében jegyzem ezt meg; mert a nagy közönség ugy is tudja, mire vagy kire vonatkoznak szavaim. A t. olvasó oly költeményeket is talál a „Börtöndalok“ közt, melyek nem vonatkoznak a börtönre. Ennek oka abban rejlik, hogy az elzárt lélek sokfelé és sokfélést gondol és így az illő pillanatban mintegy kényszerülve van, régibb benyomásoknak is hangot kölcsönözni, vigaszt keresvén a fölújított emlékekben.

A szerző.

ZÖLD FA VOLTAM

Zöld fa voltam, virágokra
Hajló,
Patak voltam, virágok közt
Zajló,
Szellő voltam, béretetőkön
Lengő,
Madár voltam, zöld bokorban
Zengő,
Ez voltam én, mig szabadon
Éltem ;
De mióta rab vagyok, mi
Lettem ?
Kis fakereszt lettem, siron
Álló,
Patak lettem, homok közé
Szálló,
Szellő lettem, mély barlangban
Kelő,
Madár lettem, vas kalitban
Rejlő.

MIDŐN ÉJJEL

Midőn éjjel börtönbe hurcoltak,
Hó ragyogott az egész vidéken,
Most a füvek zöld bársonya fekszik
Kiterítve a mezőn, a réten.

Akor fehér hó, most zöld fű s én még
Mindig börtönömnek vagyok rabja ;
Mikor jössz el hozzám, szent szabadság ?
Mikor nyilsz ki, börtönöm lakatja ?

Oh én sejtem, mikor leszek szabad !
Midőn sem hó, sem fű nem borítja
A vidéket, hanem a midőn azt
Bőszült népek vére pirosítja.

DR. M. . . . ÁGOSTONHOZ.

Magyar orvosok koszorujában
 Fejlő bimbó, édes doctorom,
 Szíved, tudományod tapasztaltam
 És elégé nem bámulhatom.

Visszaadtad életem, midőn én
 Elhagyatva fekvém betegen;
 Pénzt, időt, ezer bajt nem kimélve
 Mellettem virasztál éjeken.

Visszaadtad életem, mely nélkül
 Nincs szabadság, oh de most nekem
 Szabadságom add vissza, mely nélkül
 Fakovát sem ér az életem.

EZ A VILÁG

Ez a világ rémitő nagy színház,
Földünk színpad, és az emberek
Mind színészek, mind ki vannak osztva
Igazságosan a szerepek.

Nap, hold és az a sok fényes csillag
Pompásan diszitett páholyok,
Ismeretlen urak ülnek ottan,
Hogyha ujak s jók a darabok.

Midőn menydörgés van, csupán
Ezen urak mondnak nagy éljeneket,
S a darab hősére koszorúként
Dobnak egy-egy tüzes menykövet.

SZOMORUFÜZ ÁGA VAGYOK . . .

Szomorufüz ága vagyok,
 Ősök sirja fölé hajló,
 Támasz nélkül léngek, mint a
 Tengeren egy árva hajó.

Kis madárka röpül reám,
 Énekel a szép időkről,
 Sirok öre álnok ember,
 Titkon követ szed a földről.

Követ szed és reá dobja
 Az éneklő kis madárra,
 De gyorsabb a dobott kőnél
 A megijedt madár szárnya.

Ijedt madár tovább repül,
A kő az ágat találja,
S mint a sir oly némán hordja
A sebet a sirok fája.

A VILÁGOT ÖSSZEJÁRTAM

A világot összejártam,
 Nyugalomra nem találtam
 Sem marasztaló barátnál,
 Sem ölelő hű leánynál.

Végre a nyugalmat nékem
 Megadá az ellenségem:
 Sirva nézek börtönömre,
 Nyughatom itt mindörökre.

Vékony gyertya ez az élet,
 Nálam tovább alig éghet,
 Itt az óra, üt az óra
 Örök, örök nyugalomra.

AZ ÉN BABÁM ANGYALSZÖKE

Az én babám angyalszöke,
 Hirt sem hallok már felőle,
 Mert engem börtönbe vettek,
 Négy fal közé eltemettek,
 Mélyen, nagyon mélyen!

Felejts engem, angyalszöke,
 Felejts engem mindörökre ;
 Nincs számomra többé élet,
 Jaj de fáj a szívem érted
 Mélyen, nagyon mélyen!

Arra kérlek, árva lélek,
 Hogy míg élsz és míg én élek,
 El ne feledd az imánkat :
 Isten, ne verd a hazánkat
 Mélyen, nagyon mélyen!

OTT KÜN IMMÁR TAVASZ VOLNA

Ott kün immár tavasz volna,
 Megjelent a fecske, gólya;
 Hej de itt ben nagyon fázom,
 Fejemen a havat rázom.

Hó hullott az én fejemre,
 Megöszültem kikeletre,
 Megöszített a búbánat;
 Ki ád erről nékem számat?

Megöszültem! no de semmi;
 Mit lehet az ellen tenni,
 Hogy csak maga s bérc teteje
 Korán, későn hóval tele?

SZERETNÉK FÖN

Szeretnék fön az egek bércein,
 A föllegeken, tündér vadász lenni,
 S varázs-hatalmu lángnyilakkal,
 Majd komor csönddel, majd morajjal
 A földre letekintve fönlebegni.

Onnan lesném a sok gonosztevőt,
 Miként a sas völgyben rejlő prédáját,
 És mint a menykő, oly erővel
 Zuznám a nyilak egyikével
 Szét egy-egy gonosztévő életfáját.

Hogy rettegnének akkor tőlem ők,
 Kik most nyomon üldöznek, kövel dobnak,
 Hogy rejtőznének akkor mélyen,
 Kik most itt járnak nagy kevélyen,
 És titkon ölnek s biztos kézzel lopnak.

Ott fön mind addig lennék én vadász,
 A mig minden gonosznak volna vége,
 S a gaz tettek befejeztéül
 Átaldöfött szívem vérébül
 A földre szivárványt bocsátának le.

HATALMAS UR A TEREMTŐ

Hatalmas ur a teremtő,
 Föllegeken vezet utja,
 Letekint ránk, megharagszik,
 S lovát dőfi sarkantyuja.

Röpül a mén, dobog az ut,
 Menydörgés a neve ennek,
 S a patkó szikrája az, mit
 Tüzes villámnak neveznek.

Azt mondják teremtőnk tudta
 Nélkül nem történik semmi,
 Pedig a villámnak még is
 Tudta nélkül kell teremni.

Különben nem ütne annyi
 Szegény jámbor munkást agyon,
 Hanem őt, kit e nagy világ —
 Szeret, oh de milyen nagyon!

AN HÖ FÖRERAR...
 ÖNDAYOY...
 —————

Az ég világgyógyó lovagja,
 Kék mántja sallással hívva:
 Az örök néma a pekkódi
 Szacsmant tekint, kácsi arca.

A lovagnak nem kell örök,
 Pajzsa süllyed el búsos testre,
 Az örök néma s mántjából
 Várat, kékül a szép hírvé osztat.

A lovagnak pajza süllyed,
 Kék pajza: süllyed, ember által;
 Jaj a pajzsa, ha vívni kezd,
 Az örök a szociál csatáit!

AZ ÉG FÖNRAGYOGÓ LOVAGNŐ

Az ég főnragyogó lovagnő,
 Kék mentéje csillaggal kivarrva :
 Az ördög messze a pokolból
 Szerelmesen tekint, kacsint arra.

A lovagnőnek nem kell ördög,
 Pajzzsal födi el bűbájos testét,
 Az ördög dühös s megkisérti
 Vassal, tűzzel a szép hölgy elestét.

A lovagnőnek pajzsa földünk,
 Képek rajta : fű, fa, ember állat ;
 Jaj a pajzsnak, ha vivni kezdi
 Az ördög a szerelmi csatákat !

Meg-megrendül a pajzs s a képek
 Törnek, vesznek, hullnak egyre-másra,
 S az ember, a pajzs o k o s képe
 Azt hiszi, hogy ez az ég csapása !

VOLT EGY BÉRCEK KÖZÖTT

Volt egy bércek között rejlő forrás,
 Tiszta vize nem volt iztelen;
 Hej, mig nem ismerték, de zuhant és
 Csörgött sziklák közt és völgyeken.

Ráakadtak most lovas betyárok,
 Széles hosszú gödröt ástanak,
 A forrás vizét belé vezették,
 Hadd fürödjének meg a lovak.

A lovak fürödnek is naponta,
 Áztatják a csörgős lábukat,
 S a betyárok a forrásba mossák
 Istentelen szennyes arcukat.

Jertek gyorsan, rendnek rendezői,
 Öljétek le a betyárokat ;
 Szegény forrás hadd küldhessen újból
 Virágvölgybe ezüst habokat.

FÖLVERTE VAD BURJÁN

Fölverte vadburján a kertet,
 Mérges kigyók fészkelnek benne,
 A bitorlott jószág gazdája
 Az emberiség foltja, szennye.

Ki eltéved a kerthez közel,
 A mérges kigyók megrohanják ;
 Oh, hány jó gyermek veszett itt el !
 S hogy siratják az édes anyák !

Siessetek, szomszéd kaszások,
 Oh jertek az éles kaszákkal,
 Irtsátok ki a burjánt és a
 Kigyókat a mérges fulánkkal.

Lám ti is játszó gyermekekkel
 Vagytok a jó égtől megáldva ;
 Ha egy közülök ide téved,
 Nem jön-e bizonyos halálba ?

Jertek tehát éles kaszákkal !
 Nem nyujt az ég szebb diadalmat,
 Mint visszaszerezni az édes,
 A hű anyáknak a nyugalmat.

BÁR BOLDOG LÉGY

Bár boldog légy hazádban és szerencse-
 Kísérje minden léptedet,
 Az első parancsot te még se feledd :
 Magyar, gyülöld ösellened !

Bár közeledjék hozzád ő barátként
 És áldja szíved, lelkedet ;
 A második parancsot hiven tartsd meg :
 Magyar üldözd ösellened !

Rohanja meg bár ugyanegy ellenség
 Egyszerre őt és tégedet ;
 Te csak a harmadik parancsot szenteld :
 Magyar, gyilkold ösellened !

RETTENTŐ MELEG NAPOK

Rettentő meleg napok járnak,
 Az égre föllegek nem szállnak,
 Kiasznak fák, füvek, vetések,
 Hej, zivatarok, merre késtek?

A levegő dögvésszel telve,
 Hosszan kilóg a barmok nyelve,
 Az igás marhák fölfordulnak,
 A szunyogok kegyetlen szurnak.

A földnek kérge repedezik,
 A patak vizért esedezik,
 A jó gazda kétségbe esve
 Kér jobb időt reggel és estve.

Hiába van, az ég haragszik,
 A föld mint vén asszony megaszik,
 S szebb éke, mint mécestől a fátyol,
 Hamuvá lesz a nap lángjától.

Az istenért! hol, merre késtek
 Ti, zivatarok, menydörgések?
 A levegőt villámmal mérve,
 Induljatok már, kérünk kérve!

Várunk. Nem jöttök? nem indultok?
 Ti is tán olykor megszorultok?
 Meg ám, hisz ott fön is van zsarnok,
 S ti vagytok udvarán a barmok.

VERŐFÉNYES LESZ ÉLETEM

Verőfényes lesz életem,
 Búbánatom elfelejtem ;
 Végire jár a fogságom,
 Nem sokára rózsám látom.

Ha meglátom, megcsókolom.
 Hű vagy-e még, kis angyalom,
 Vagy rossz utra tért az eszed,
 S másnak adtad hamis kezed ?

Ha még hü vagy, mit ígérjek ?
 Rabod leszek, a míg élek.
 De ha másnak lettél párja,
 El leszek én újból zárva.

Ujból a börtönbe zárnak,
Mert én fölcsapok betyárnak,
S nyiltan fosztok bánatomban,
Miként mások alattomban.

HOL VAGY TOK TI OROSZLÁNOK ?

Hol vagytok ti, oroszlánok,
 Csatahősök, hős huszárok ?
 Hol a kard, mely egy vágásra
 Sebet vágott egy világra ?

Letünétek, elveszéték
 Mint a legnyomorúbb féreg,
 Saját véretek utódja
 Még a nevetek sem tudja.

A sirotok bedőlt verem,
 Porotokból gomba terem,
 Lusta betyár szedegeti,
 Unalomból sütögeti.

... KÁLNAFÁRA SZÁLLT ...

Kálnafára szállt az ülü,
 Nem kell nékem ez a gyürü,
 Azt üzeni édes anyám :
 Szőke legény, ne járj hozzám.

Száldokfára szállt az ülü,
 Kedves nékem ez a gyürü,
 Azt üzeni édes anyám :
 Barna legény simulj hozzám.

A ki varrhat, mért ne varrna ?
 Azt szeretem a ki barna ;
 A ki barna, magyar legény,
 A ki szőke, német legény.

VIZEK PARTJÁN VAN

Vizek partján van egy virág,
 Szereti az egész világ,
 Csak egy betyár nem szereti,
 Fokosával sértegeti.

Ördögadta rut betyárja,
 A szemeid holló vájja,
 A nyakadat kötél rágja!
 Mért haragszol szép virágra?

E virágnak nincsen párja,
 Ez a földnek ,bokrétája',
 S ki e bokrétát megsérti,
 Az a földet megböcsmérli.

S ki a földet megböcsmérli,
 Az a poklot megérdemli ;
 El hát, betyár, a pokolba,
 Ördögökkel állj egy sorba !

Gilman

VERT ISZNAK A LIBANON

Vért isznak a Libanon
 Cedrusai,
 Gyilkolják egymást a szent
 Föld fiai.
 A szent földön gyilkolás!
 Mért ne legyen?
 Sértett jogért szent helyen
 Sincs kegyelem.

Sértett jogot csak rabnép
 Tűr jelesen,
 Az ura kiirtja őt
 Egyenesen,
 Még is vívnek uráért
 Fegyverei,
 Még sem isznak vért földje
 Fenyvesei!

MAGYAR ANYA, MAGYAR ATYA....

Magyar anya, magyar atya,
 Midőn ti magyar kisednek
 Ajkát szóra tanitjátok,
 Első szavai legyenek :
 Veszszén ellenségünk !

Midőn hűséget esküszik
 Magyar legény magyar lánynak,
 Hamis eskü az, ha benne
 Ily szavak nem hangozának :
 Veszszén ellenségünk !

Midőn a magyar haldoklik,
S koporsó lesz majd az ágya,
Pokolba megy lelke, ha ez
Nem lesz végső kívánsága :
Veszszén ellenségünk !

NAGY MÁTYÁS KIRÁLY

Nagy Mátyás király napjára
 Holló szállott Budavárra,
 Magyar népet megszemlélte,
 Holló nyelven ezt beszélte :

Örülj, örülj, magyar nemzet,
 Isten meg nem feledkezett,
 Szent királyt küld Budavárra,
 Mátyás király thronusára.

Nagy nemzet léssz, minő volt ál,
 Midőn ide vándoroltál,
 És megszakadt dicsőséged
 Nem ér többé soha véget.

Duna partja, tenger partja
 Lesz az új ország két karja,
 S a nép, mely itten fog élni,
 Csak egy istentől tud félni.

ATTILA KIRÁLY KÁNYAKA

Attila király kánya
 Készen állott a hadságra,
 Magyar népet megszeméltte,
 Szépek névelén az ő hatalma.

Attila király
 A fölkész országából
 Magyarok által vezetve,
 Mű Attila hadságnak.

Magyar népet, föld véstem
 Vagy hazant állt az országot;
 Személtte azok meggyilkolok
 Mű még eddig nem lakolok.

ATTILA KIRÁLY NAPJÁRA

Attila király napjára
Sas szállott le Budavárra,
Magyar népet megszemlélte,
Sasok nyelvén ezt beszélte:

Jövök Attila királytól,
A föllegek országából,
Magyarok, hirül vegyétek,
Mit Attila üzen néktek:

Magyar nemzet, édes vérem,
Véres boszut állj te értem;
Szomszéd orvok meggyilkoltak
És még eddig nem lakoltak.

Legyen Duna pribék vérből,
 Legyen Tisza pribék téjből,
 Legyen Kárpát pribék főkből,
 Legyen pusztád pribék bőrből!

MIAMI VADYOK KÉN

Nem vagyok én köcsög bélyeg,
 Csak a
 Duna, Kárpát, Tisza, és a
 Puszták

Magyar vagyok, Kéll bélyeg,
 Vagyok én
 Kén a pusztán, a csárdán,
 Lakom én.

Magyar emberit nem bánok én
 Soha sem,
 Úgy seholon az én édes
 Lakom.

NEM VAGYOK ÉN

Nem vagyok én kósza betyár,
 Csatakos,
 Üngöm, gatyám, pej paripám
 Takaros.

Magyar betyár, deli betyár
 Vagyok én,
 Kün a pusztán, a csárdában
 Lakom én.

Magyar embert nem bántok én
 Soha sem,
 Ugy segéljen az én édes
 Istenem.

De valahány pribék kerül
 Kezemre,
 Mind megölöm, esküszöm a
 Hitemre !

MIÉNY A HITT

Mely a tót bántalmaz kőszöve jé,
 Áltoknál terhelve lesz a levegő,
 Tábok átközdének, ártatlan rabok ;
 Kínábolton bírák, mind kizsákolok,
 Ászatok ki mine a kőszöve győzi lá,
 Exor kín győzi a csapaj, vészölök !

Boványodik lazasz ittott egy ház,
 Azt házi azot, mostrovány a díja,
 Végre azani feod év most meg azt házi,
 Hogy öt a sok-anak tisztán megölök ;
 No do majd mékánt lesz, ha ön a tavasz,
 Így hangzik a lejtőn a legolozott vészölök.

MELY E RUT

Mely e rut börtönnek közelébe jő,
 Átokkal terhelve lesz a levegő,
 Rabok átkozódnak, ártatlan rabok :
 Kiméletlen birák, mind kiaszszatok,
 Aszszatok ki, mint a romlott gyökü fa,
 Ezer kín gyötörjön nappal, éjszaka !

Soványodik lassan itt-ott egy bira,
 Azt hiszi azért, mert sovány a dija,
 Végre aszni kezd és most meg azt hiszi,
 Hogy őt a sok munka tisztán megöli ;
 No de majd másként lesz, ha jön a tavasz,
 Így hangzik a legjobb s legolcsóbb vigasz.

Pedig nem sovány ő sovány díj miatt,
 Munkája sem mulja fölül a díjat;
 Hanem azért sovány, azért aszik ő,
 Mert átokkal terhelt az a levegő,
 Mit beszív, s az átok megfogamzik ám,
 Átkozni csak árva rab tud igazán.

EMLÉKSZEL-E, MAGYAR

Emlékszel-e, magyar, emlékszel még,
 Hogy te voltál isten ostora,
 Mely előtt a porba terült ezer
 Sikra szálló népnek hadsora ?

Emlékszel, hogy egykor karjaiddal
 Ázsiát s e büszke Európát,
 Mint vihar az erdők koronáit,
 Ép oly könnyedén megrázhatád ?

Érzed, miért volt beléd oltva az a
 Roppant erő s nemes, tiszta vér ?
 Mit felelsz, ha elpazarlásáért
 A nagy isten tőled számat kér ?

Roppant erővel voltál megáldva,
 Hogy e földet birtokodba vedd;
 Nemes, tiszta vér folyt ereidben,
 Hogy az embert nemesebbé tedd.

De te úgy jártál isten kincsével,
 Mint gyémánttal jár az indián,
 Ki örül a ,darab kő' cseréjén:
 A fehérek mérges italán.

Vas szekrény volt törhetlen erkölcsöd,
 Isten kincse ebbe zárva lőn,
 S te eladtad, öledben hordozni,
 Megunván azt oly rövid időn!

Elfajzál, oh magyar, disztermekkel
 Cserélted föl a csaták terét,
 Hiu bábnak hódolt meg hatalmad,
 Elfelelted istened nevét.

Ősök sirját nem ismered többé,
 Kihalt kebledből a kegyelet,
 Míg te táncolsz, őseid sirhalmán
 Sirni halljuk csak a bús szelet.

És ha tenni kéne a hazáért,
 Szájadnak adsz legfőbb szerepet,
 Éljent kajbálsz, jaj de karjaiddal
 Lányok után nynyusz, fegyver helyett.

Oh légy veszve hát, ha veszni akarsz,
 Mult, jelen, jövő, légy átkozott!
 Nagyobb mult kisebb jelent más népre
 Eddig nem, csak magyarra hozott!

KÖLTŐI TANÁCS.

Magyar, csak nyugotra ne pillants,
 Csak nyugottól ne várd jövőd ;
 A föld egy alma s férges része
 Nyugot. Oh hagyd e temetőt !

Nincs becsület ott többé, nincsen
 Hő szeretet, nincs tiszta vér,
 A szerelem legolcsóbb áru,
 Sok pénz istennél többet ér.

Mely tudományt nyugot teremtett,
 Erkölcstelenség magva csak ;
 Krisztus hitéből szív- és lélek-
 Ölö eszközt faragtanak.

Oh tekints kelet pálmáira,
 Oh nézd a Kaukáz bérceit,
 Nem görbült ott a talpnyalásban
 A test s mily erős bérc a hit !

Ott sűrögnek a harci ménen
 Barnult vitézek szabadon,
 És mindenik hű testvér hozzánk,
 A nyelv, a jellem oly rokon !

S te, kinek szent kötelessége,
 Kapcsot teremtni arra át,
 Nyugottól vársz jobb jövőt, magyar,
 S elámitod szegény hazád.

Melyen a perzsák, a hellének
 És Roma hada megtörött,
 Keltsd hamvából a szövetséget,
 Mit önakarat eltörölt.

Hadd huzódjék vasfal az ezüst
 Kárpáttól az arany hegyig,
 Hadd legyen már a szittyák faja
 Dönthetlen örök ideig.

Csak hogyha ezt a célt elérted,
 Lesz itt boldog jövőd, mzygar ;
 És lelkes nemzet mit nem ér el,
 Ha egyet és együtt akar ?

Mint Krisztus tanítványi a szent
 Célért föláldozák magok,
 És az igét, mit hirdetének,
 Most követik száz miljomok :

Ugy áldozzák hű magyar ifjak
E szent célnak az életet,
S az új ige meghódítandja
Mínd mind a testvér népeket.

Aztán ronthat ránk egész világ,
Aztán törhet ránk vad mogol;
A vasfalakat meg nem dönti
Sem tüzes menykő, sem pokol!

KISZOLGÁLT VITÉZKÉNT

Kiszolgált vitézként öltözködve,
 Állasz én előttem, Magyarország,
 Agg, kopasz fejed a Kárpát bércze,
 Agyvelőd a Kárpát nemes érce,
 Megrongálta már a hosszú kórság,
 S lankadt tested rongyos mezzel fődve.

Hej mikor még ifju vitéz voltál,
 S Európát, e kacér hölgyet védted,
 Becsültek ám és eget ígértek!
 Testvért öltél, hogyha szépen kértek,
 És ezt dicső tett gyanánt beszélted,
 Mig egy gyáva bábnak meghódoltál.

Hova tovább vénebb, gyávább lettél,
 S hol egykor a vitézkötés fénylett,
 Országutja van most a tetveknek,
 Régi tisztelőid kinevetnek,
 Villámkardod égi tünemény lett,
 S fölrugnak, kikért harcot viseltél.

Egy botod maradt öregségedre,
 Tested terhét hiven támogatta,
 Hogyha jártál s ülve nem koldultál;
 De midőn dél tájban elaludtál,
 Ravasz suhanc azt is elragadta
 S nagyot ütött vele vén fejedre.

CSERKESZ DAL.

Nem szabad szeretni cserkesznek hazáját,
 Láncba verik érte,
 Moszkó cárnak hijják Kaukáz prófétáját,
 Rideg lelke, vére. —
 Sulyos rabigában barmok gyanánt nyögünk,
 Fáj testünk a sebtől,
 Dicső Allah, ments meg, térdelve könyörgünk,
 A szöke seregtől!

Keletre, nyugotra és az égre nézünk ;
 Nem jön segedelem,
 Szabad szikláinkért sok év óta vérzünk,
 Nincsen győzedelem.
 Sulyos rabigában barmok gyanánt nyögünk,
 Fáj testünk a sebtől,
 Dicső Allah, ments meg, térdelve könyörgünk,
 A szőke seregtől !

Elrabolták minden földi kincseinket,
 Koldusbotra juttunk,
 Sötétségbe zárták fényes lelkeinket,
 Sirba vezet utunk. —
 Sulyos rabigában barmok gyanánt nyögünk,
 Fáj testünk a sebtől,
 Dicső Allah, ments meg, térdelve könyörgünk,
 A szőke seregtől !

Melyet Ozmán beszélt, azt a hősi nyelvet
 Ajkunkról eltiltják,
 És keblünkéből azt az ősi csatakedvet
 Méreggel kiirtják. —

Sulyos rabigában barmok gyanánt nyögünk,
 Fáj testünk a sebtől,
 Dicső Allah, ments meg, térdelve könyörgünk,
 A szőke seregtől!

Bájos szüzeinknek erkölcsét megróntják,
 Hogy a nemzet veszszen,
 Ifjainkat messze várak alá hordják,
 Hős ne teremhessen. —

Sulyos rabigában barmok gyanánt nyögünk,
 Fáj testünk a sebtől,
 Dicső Allah, ments meg, térdelve könyörgünk,
 A szőke seregtől!

Törvényünk örökös rabságnak törvénye,
 Nem tágitnak rajta,
 Halálos bűn a hős legszentebb erénye,
 A moszkó azt tartja. —

Sulyos rabigában barmok gyanánt nyögünk,
 Fáj testünk a sebtől,
 Dicső Allah, ments meg, térdelve könyörgünk,
 A szőke seregtől!

Hosszu idők során az ég is változik,
 Csillag tűnik, támad;
 Hát az utált moszkó mikor oszladozik?
 Mikor ad már számat?
 Sulyos rabigában barmok gyanánt nyögünk,
 Fáj testünk a sebtől,
 Dicső Allah, ments meg, térdelve könyörgünk,
 A szőke seregtől!

ÖT-HAT MILLIÓ OROSLÁN

Öt-hat millió oroszlán,
 Egykor févilágnak ura,
 Most a sötét pokolnak lett
 Láncos ebe mindenkorra.

Öt-ha millió oroszlán,
 Mind büszke királynak termett,
 Nem látta, mit a gaz ördög
 Ásott, azt a roppant vermet.

Öt-hat millió oroszlán
 A verembe esett szépen,
 És az ördög gúnynyal örült
 A megejtett királynépen.

Öt-hat millió oroszlán
 Meggyalázva, sanyargatva
 Láncra került eb módjára
 S a sörény ki lön szaggatva.

Öt-hat millió oroszlán,
 Egykor félvilágnak ura,
 Eként lön a sötét pokol
 Láncos ebe mindenkorra.

Dehogy lön az mindenkorra,
 Kutya nem lesz az oroszlán ;
 Nöl sörénye, szakad lánc,
 Ördögök, jaj néktek osztán !

A TÖRÖKÖK ÁTKA.

(Midőn Magyarországból kiűzettek.)

Másfél század lefolytán mi uratok valánk,
 Kezdetben tán türhetlen volt, lehetett igánk ;
 Dühös idők multával rokonnak ismerénk,
 Oh, és mi egyesülten mily nagyok leheténk !
 Te magyar, megörültél, nyugatot ránk hívád
 Fogadd méltó átkunkat, Alláhnk határzatát :
 Örök vendéged legyen iszákos katona,
 Zsidó legyen a szomszéd és cigány a koma !

Az istentiszteletben mi nem háborgatánk,
 Mily gyakran leborultunk s együtt imádkozánk!
 A hitfelek előttünk tisztelve álltanak,
 Kiket majd álnok papok fölháborítanak,
 Magyar magyart fog ölni, az apa hű fiát; —
 Fogadd méltó átkunkat, Alláhnk határozatát:
 Örök vendéged legyen iszákos katona,
 Zsidó legyen a szomszéd és cigány a koma!

Mit őshazádból hoztál, a szent nyelv s harcruha,
 A miénkhez oly édes, oly hű testvér vala,
 Most-most hívök, hogy török s magyar egy nép legyen,
 Egymást ölelve, mint a földdel az ég teszen,
 Te vakon követéd a sok álnok pap szavát; —
 Fogadd méltó átkunkat, Alláhnk határozatát:
 Örök vendéged legyen iszákos katona,
 Zsidó legyen a szomszéd és cigány a koma!

Szent nyelved s harcruhád majd idővel tiltva lesz,
 Bányáidból az arany mind egy szálig kivesz,
 Oly koldus lésszsz, minőt nem képzelhetél soha;
 Oh mért level irántunk oly rideg, mostoha,

Mért hogy a vérrokont oly könnyen megtagadád!
 Fogadd méltó átkunkat, Alláhnk határozatát:
 Örök vendéged legyen iszákos katona,
 Zsidó legyen a szomszéd és cigány a koma!

Mit oly büszkén viseltél, a kard és buzogány,
 Hej, nem villognak többé dicsőítő csatán!
 Mind elszedi barátod s belőle láncot ver,
 Mely lánc a kézen, lábon századokig hever,
 S jajgatni fog egy nemzet nehéz időkön át;
 Fogadd méltó átkunkat, Alláhnk határozatát:
 Örök vendéged legyen iszákos katona,
 Zsidó legyen a szomszéd és cigány a koma!

Előbb-utóbb barátod el fog vegyíteni,
 Fajának töredékét hazádba ülteti,
 A korcs faj áruló lesz az ősi faj iránt,
 Ha te igazságért, ő gázságért kardot ránt,
 Megöli gyermekeid, ellopja paripád;
 Fogadd méltó átkunkat, Alláhnk határozatát:
 Örök vendéged legyen iszákos katona,
 Zsidó legyen a szomszéd és cigány a koma!

Jaj, jaj nekünk, hogy egymást sehogysem érthetők,
 Jaj, jaj nekünk, hogy egymást oly dühvel öldösök!
 A két világhódító nemzet rabszolga lesz,
 Reánk a gonosz szláv, rád más nemzet jármat tesz,
 Ennek vak buzgóságod szülé meg az okát; —
 Fogadd méltó átkunkat, Alláhnk határozatát:
 Örök vendéged legyen iszákos katona,
 Zsidó legyen a szomszéd és cigány a koma!

* * *

Rég volt, midőn a török hazánkat veszténé,
 Hogy ily szavakkal nézett a vesztett hon felé,
 És átka megfogamzott és minden kis ige,
 Mit szorongatott ajka oly buzgón rebege.
 Oh jertek imádkozzunk, kérjük istent, Alláht,
 Hogy vonja vissza rólunk átkát, határozatát;
 Zsidó lehet a szomszéd és cigány a koma,
 De ne legyen vendégünk iszákos katona!

VIRULNI KELL A FÁNAK . . .

(Szerb dal.)

Virulni kell a fának,
 Ha szabadon rá szállnak
 A nap sugárai ;
 Virulni kell a népnek,
 Ha győzni sikra lépnek
 Igázott fiai.

Ki bátran, ki merészen
 Csatázik, arra készen
 Vár hír és győzelem ;
 Fiuk, ütött az óra,
 Vitézek, föl a lóra,
 Isten velünk leszen !

AZT HISZITEK, HA A FÁNAK . . .

Azt hiszitek, ha a fának
Letörik egy ága,
Kiaszik azért az erdő
Minden bokra, fája ?

Azt hiszitek, hogyha engem
Egyedül megöltök,
Énbennem egy egész vitéz
Nemzetet megtörtök ?

Valamint az erdő. melynek
Letörött egy ága,
Tovább áll és büszkén virul
Viharok dacára :

Ugy e nép, bár fia bakó
 Bárdja alá hajol,
 Tovább virul s az ármánnyal
 Örök éltig dacol.

KAPTÁN GEORGIOSZ*), ALBÁN FŐNÖK
DALAI TÖRÖK FOGSÁGBAN.

(1832.)

I.

Az országban ünnep volt hirdetve,
Legény, leány összeseregeljen ;
Ideje, hogy mely oly soká pihent,
Az albán nép csata-táncrea keljen.

De utközben a tánc rendezői
S inditói a szent ünnepélynek
Lesben álló rabló és orgyilkos
Pogányok hezébe kerülének.

*) Kaptán Georgiosz 1859-ben, szeptemberhó első napjaiban Pesten járt, én megismerkedtem vele s dalait, melyeket ő nékem albán nyelven zengett el, összeirtam. Megvallom, hogy én az albán nyelvet nem értem és nem értettem, csupán csak érzettem. Kaptán különben több europai nyelvet beszélt, úgy hogy megakadás nélkül társaloghattam vele. Fogságából 1838-ban szabadult ki.

Igy a nagy nap rontva lőn végképen,
 Kezdet nélkül tünt el a vigalom,
 Melynek neve isten után ekép
 Hangzott volna : albán forradalom.

II.

Most az egyszer vala kedvem
Harcra kelni,
S a pogánynak tetszett engem
Vasba jverni ;
Gyöngé testem összeszárád,
Mint a virág,
Elfelejtett, elhagyott az
Egész világ.

Az albán jobb kenyeret dob
Kutyáinak,
Mint a pogány török az ő
Rabjainak ;
Ez a börtön emberölő
Rut intézet,
S te jó isten, még is türöd,
Még is nézed ?

III.

Jaj keserégj, édes anyám,
 Szerencsétlen fiad vesztén,
 Pogány bilincsekbe került
 A vitéz albán keresztény.

Nem érezi ajka többé
 Édes ajkad csókolását,
 Nem hallgatja ő már többé
 Mikron patak mormolását.¹

Nem látja testvérít többé,
 Nem az öreg édes atyát,
 Ki oly buzgón teljesíté
 Mindig fia akaratját.

Teljesítsd azt most is, atyám,
Most is van egy akaratom:
Hetvenöt éves vagy, tehát
Ennyi törököt verj agyon.

IV.

Rongyos lelkü pogány agák,
Ugyan mit akartok velem?
Nem zsámolynak teremtette
Az uristen az én fejem.

Nem zsámolynak, hogy ti rajta
Tapossatok szennyes lábbal,
S gunyvetve játszodjatok
Az emberi méltósággal.

De fejemre esküszöm, hogy
A szennyet, mit rá kenétek,
Vérfürdőben mosom én le,
Hamarább, mint elhinnétek.

Zug a népem karemelve,
Szörnyü gyilkolásra készen,
S a fürdő, melyben megmosdom,
A ti véretekéből léssen.

V.

Ez a dicső albán nemzet
 Terebélyes, óriás fa,
 Tiszta erkölcs a gyökere,
 A gyökere körülásva,
 Derekába fejsze vágva ;
 Hej, ki bele fejszét vágott,
 Irtsuk ki a pogányságot !

A mi jelünk piros zászló,
 Fenlobogott minden házon,
 Pogány zsarnok porba dobta,
 És hogy mélyen meggyalázzon,
 Lábbal hágott a zászlóra ;
 Hej, ki reá lábbal hágott,
 Irtsuk ki a pogányságot !

Arany virág anyanyelvünk,
 Kerek földön ninesen párja,
 Neki esett féreg gyanánt
 A pogányok hős zultánja,
 S le akarta rágni titkon.
 Hej, ki rajta titkon rágott,
 Irtsuk ki a pogányságot!

Napvilág a mi vallásunk,
 Tunya pogány nem él vele,
 Azért a mi szemünket is
 Szenynyel, porral hinté tele,
 Hogy ne lássunk napvilágot;
 Hej, ki vakságunkra vágott,
 Irtsuk ki a pogányságot!

VI.

Lehullott a liliom
 Levele,
 Áldott legyen angyalom
 Kebele,
 Egyszer voltam rajta boldog,
 De én erről minek szólok?
 Zörögj, rabbilincsem!

Lehullott az égnek egy
 Csillaga,
 Egyetlen barátom is
 Meghala;
 Nem leszek én többé boldog,
 De én erről minek szólok?
 Zörögj, rabbilincsem!

Szabad voltam, szeretém
A hazát,
Börtönbe dobák ezért
Hű fiát;
Hazám, te se lehetsz boldog,
De én erről minek szólok?
Zörögj, rabbilincsem!

Sirva hallgatom siró
Lelkemet,
Igy szól ő: az ember itt
Nem lehet
Soha szabad, soha boldog,
De én erről minek szólok?
Zörögj, rabbilincsem!

VII.

Koldulni jár a szabadság,
 Dobjatok egy fillért néki,
 Olyan fáradt, olyan bádgyadt
 S öltözete kopott, régi.

Odavolt Stambulban szegény,
 Bekérözött a szultánhoz,
 Kérte szépen letérdelve,
 Fogadja őt thronusához.

A szultán fölindult ilyen
 Ágról szakadt lény beszédén,
 Arcul csapta és fölrugta,
 Meg is sérült a bal térdén.

Most köztetek sántit búsan,
Kinsálos *) mozlím kíséri ;
Fink, ha mást nem tehettek,
Dobjatok egy fillért néki.

*) Kinsál török szó és annyit tesz mint: gyilok, tör.

VIII.

Azért van gyom a buzában,
 Hogy kiszedjük,
 Azért van hazánkban pogány,
 Hogy kiverjük.

Koronája van a fának,
 Hogy viselje,
 Koronánk van, hogy azt pogány
 Föl ne tegye.

Ha elpusztul százados fák
 Koronája,
 Kiaszik a szomorú törzs
 Nem sokára.

Ha elviszi a gaz pogány
Koronánkat,
Elpusztulás környékezi
Bús hazánkat.

VIII

IX.

Szó mi szó, de dicső csapat
 Ez az albán katonaság,
 Biztos támaszt lelhet benne
 A haza és a szabadság.

Ha őt a pogány uszitja,
 Bután, vakon, mint az álat
 Rohan más keresztény népre
 S széttépné mint szalmaszálat.

Lám multkor az oláh nemzet
 A szent kereszt mellett küzde,
 S önként rohant rá sok albán,
 Nem kellett, hogy ura úzze.

Meg is járták, ők ott s mi itt ;
Ők ott önvérükben usztak,
S a pogányok, kikért küzdtek,
Minket itthon majd megnyuztak.

Hej, e nép, ha vitézei
Zsoldos szolgák birnak lenni,
Az örök rabszolgaságot
Isten ugyse megérdemli !

X.

Nincs-e több kar? nincs-e több kard?
 Világ végig láncot hordjunk?
 Melyik igaz vallás tiltja,
 Hogy mi pogány vért ne ontsunk?

Minő isten mondhat ellent
 A legszentebb, forróbb vágynak:
 Szabad volt és szabadnak kell
 Lenni váltig az albánnak!

Vagy a tölgynek, mert derekát
 Kuszó növény körülfonja,
 Csupán csak a hervadásra,
 Rothadásra legyen gondja?

Büszke tölgy az albán nemzet,
A gaz pogány kuszó növény,
Fölkuszott a tölgy derekán,
A sötét föld alól jöven.

De ezért a tölgy, az albán,
Ha hervadna, ha kiveszne,
Csupán saját maga ellen
Nyomoru hitszegő lenne.

Azért, fiuk, a fegyverhez!
Irtsuk ki a pogányságot;
Álmat se ismerjen, a ki
Ezer pogányt le nem vágott!

XI.

Ki nem hordott soha rabbilincset,
 Nem ismeri a legdrágább kincset,
 Nem ismeri, nem becsüli
 Szabadságát,
 Pogány ellen nem emeli
 Buzogányát.

Hej de nekünk, kik bilincset hordunk,
 Szabadság a mindennapi gondunk,
 S nem sokára megérjük mi
 Azt a napot,
 Hol az albán istenitni
 Fog egy rabot.

Rab leszen az albán megmentője,
Reszketni fog minden pogány tőle,
Nem tud ő nagy tele szájjal
Kiabálni,
Legvérengzőbb csatasikra
Fog kiszállni.

Szultánnak nem lesz szüksége bérre,
Mind kiomlik zsoldosai vére,
S valamint a toldott-foldott
Pogány dolmány,
Ugy végződik szeméten a
Pogány kormány.

XII.

Tehát halál-büntetéssel
 Fenyegtet engem a törvény!
 Mondhatom, hogy szörnyű, melyből
 Ki kell vergődnöm, az örvény.

Segédkezet senki nem nyújt,
 Magam állok, mint egy gálya,
 S e gályát az agák dühe
 Vad viharként veti, hányja.

Isten, mikor lesz már vége
 Kinomnak? el mikor veszek?
 Mert tudom, hogy míg a világ,
 Szabad többé sohse leszek.

XIII.

Itt a nyakam, itt a fejem,
Kötél, golyó egyre megy ki,
Ne mondhassa, hogy valaha
Gyáva voltam, soha senki.

Jertek orvosok és bitorlók,
Jertek, kutyák, kigyók, sáskák,
Vad hyaenák, kik őseink
Sirjait is már fölásták.

Jertek öljetek meg egyszer,
Mert nem bírok zárva élni ;
Leggazabb bűn : a szabad hőst
Szűk börtönre elítélni.

Nem mozdultok ti kegyetlen,
 Ti krisztustalan pogányok ?
 Adjatok hát gyilkot ide,
 Egy percig e szívbe vájok.

Azt sem adtok ? kinevettek ?
 Azt hiszitek, örült vagyok ?
 Az isten sem igaz többé,
 Mert a napja rátok ragyog!

XIV.

Sohse tudom, mit akarnak
 Énvelem,
 Őszi levél lett már az én
 Életem ;
 Elhervadtam ebben a rut
 Börtönben,
 Mikor küldesz szabadulást,
 Istenem ?

Dühöngök mint oroszlán a
 Kalitban,
 Minden tagom irgalmatlan
 Vason van,
 Megátkoztam ezerszer a
 Hitemet,
 Mert úgy látszik, az isten is
 Pogány lett.

Nem bánom én, legyen pogány
 Föld és ég,
 De azért az albán nem lesz
 Pogány még,
 És ha élnem s szabadulnom
 Ha lehet,
 Mind halálig gyilkolom a
 Törököt.

XV.

Borzasztó, a mit elkövet
 Ez a pogány az albánnal ;
 Öli, lövi, láncba veri
 Istentelen kajánsággal.
 És az albán meg sem mozdul.
 Meg sem emelinti kardját,
 Mintha guta ütne volna
 A két kezét, a két karját.

Kezén, karján semmi baja,
 Csak a lelke undor, gyáva,
 Érdek az albán vallása,
 Áruló az albán szája.
 És a pogány őket bölcsen
 Aranyakkal jutalmazza,
 S így naponta több leszen az
 Albán nemzet szennyje, gaza.

És mi még is mást okozunk,
Hogy mily szörnyen leigáznak,
Kötél kéne a nyakára
Minden tizedik albánnak!
És a hős akkor se lehet
Kivül minden áruláson,
Mert ha e g y gaz albán van, ez
A leggazabb a világon.

XVI.

Albán, ki váltig a
 Törököt nem öli,
 A saját nemzetét
 Megveti, gyűlöli.

Albán, ki jószágát
 Pogánynak eladja,
 Egyetlen hazáját
 Gyáván megtagadja.

Albánt, ki pogánynál
 Bir szolgálni, lakni,
 Megaszott fa gyanánt
 Kell a tüzre rakni.

Albán, ki pogánynak
Az albánt árulja,
Száradjon meg százszor,
Aztán kezdje újra.

XVII.

Nem én, gaz fogságom miatt soha
Panaszra ajkam gyáván nem nyitom,
Szép iskolája lesz ez életemnek,
Hol honfi tisztet megtanulhatom.

Két végletből áll minden honfi lelke,
Gyűlölet egyik, másik szeretet;
Gyűlölni kell a haza ellenségét,
Szeretni kell az anya-nemzetet.

Gyűlöllek téged, istentelen pogány,
 Te szent hazámnak örök ellene ;
 Szeretlek téged, albán, te a földnek
 Örökké nemes, büszke nemzete.

Gyűlöletem morgó háborgó tenger,
 Irtóztató, szemlélni szörnyeit ;
 Szétrombolják hullámverő testükkel
 Rabló ellenség hajósergeit.

De szeretetem fönнен ragyogó nap,
 Virágot fakaszt hősök sirjain,
 A madárt hangos dalokra serkenti,
 S könnyüt szárít bús anyák arcain.

És hogyha tenger és nap értekeznek,
 Láthatni mind a két rész követét ;
 Sötét fölleg a tengerét, tűzvillám
 Képviseli a napnak érdekét.

A föllegben rettentő harag dördül,
 A villám tüzes harcokat jelöl . . .
 Föl, föl, fiuk, a csatazaj riadjon,
 Nem albán, a ki törököt nem öl!

Itt van bilincselt lelkem életképe,
 Így élni őt a börtön sürgeté;
 Hej, nem is lehet honfi, ki a börtönt,
 E sötét iskolát nem végezé.

Azért légy áldott, börtönöm, miattad
 Panaszra ajkam nem nyitom soha;
 Te honfi tisztemre hiven tanítál,
 Te szörnyü s még is oly szent iskola!

XVIII.

Régen eltűnt szép Spanyolországból
 A rémséges inquisitió,
 És hogy eltűnt, az egész föld mondja
 S én magam is mondom: oh de jó!
 Gép volt az, gyors vasgép, a mely buza
 Helyett ember fejet töre meg,
 Legalább gyors működése miatt
 Egy dicsérő szót emelhetek.
 Jaj de lám a török kormány, ez a
 Lusta, buta óriás szamár,
 Tövisnek tekint minden keresztényt,
 Előbb körülé szaglászva jár,
 Aztán egy-két hajtást kap le róla,
 S hosszan rágja, miglen elnyeli,
 Így a törzs, mig kivész, ezer kinnak
 Legborzasztóbb kinját viseli.

Azért hogyha spanyol inquisitio
 És e pogány kormány felől van a szó,
 Nem lehet itélni, csak ily formán:
 Légy áldott, spanyol inquisitio,
 Légy átkozott te, pogány kormány!

Lám az inquisitiot ismerte
 Minden ember s meghuzá magát,
 Meggyözödé s szülte azt s ez menti
 Tényezői ördög szigorát;
 És, nagy isten, e rut intézetnek
 Kora hej de régen rég lejárt,
 Az idő már eltörölt, mit ejtett,
 Minden sebet, minden árva kárt.
 De a pogány kormány titkos jártát
 Tudni nem tudhatja senki sem,
 Álnok kigyók inditják öt tetre,
 Vallásjogot ígér szüntelen,
 És ki gyakorolja, legsötétebb
 Börtönökbe hurcoltatja be.
 S teszi ezt a műveltség korában,
 Melynek ő leggazabb ellene;
 Azért, hogyha spanyol inquisitio
 És e pogány kormány felől van a szó,
 Nem lehet itélni, csak ily formán:

Légy áldott, spanyol inquisitio,
 Te pedig minden constitutio
 És száz hathumajum dacára,
 Mert úgy is véünk lesz az ára,
 Bár hirdesd azt a várak tornyán,
 Bár kürtöld azt a bércék ormán,
 Te még is átkozott légy
 Örök időkre, pogány kormány!

XIX.

Legborzasztóbb halálra készen,
Keresztül ezer bajon, véssen
Vágyódom öldöklő csatákra,
Vágyódom, a gonosz pogányra
Rohanni ördögök dühével,
Fölzaklatott poklok tüzével
Kiirtani, mit irtani lehet,
Kifüstölni a megbomlott eget,
Hol nincs többé egy csep igazság.
Ég, föld, pokol egyenlő gazság
Gyakorlásában tündökölnek,
Pogányok, a kik lopnak, ölnek,
Földön úgy, mint pokolban vagy az égben
Részt vesznek a legnagyobb dicsőségben;
A becsület s jellemnek nincs többé helye,
Hős honfiakra vár a hóhér kötele.

Ő ki istent hirdet és keresztet hány,
 Nincs annál istentelenebb pogány,
 Isten házában mécszet éget
 És terjeszti a sötétséget ;
 Hü támasza a zsarnokságnak,
 Megrontója e szép világnak,
 E szép világnak kezdet óta. —
 Oh riadj te ős csatanóta !
 Csattogj a jellemhősök ajkán,
 Hangozz a csatakürtök hangján,
 Ébreszd a földnek álmos fiait,
 Ijeszd a népek rögzött zsarnokit,
 Gyűjtsd össze a jellemhősök táborát,
 Ingasd meg a vak hit bálvány oszlopát !
 A népek jobbjai különbség nélkül,
 Hit, nemzetiség ne szolgáljon fékül,
 E szót: „j e l l e m h á b o r u“ irják
 Zászlóikra és ezért vivják
 A földi csaták legborzasztóbbikát,
 Hol szolgálcsoporthoz kegyelmet nem ad
 Sem fővezér, sem utolsó közember ;
 Ne vizeseppből: vérből támadjon tenger,
 Vértőlleggel legyen az égre fölírva :
 „Ki van már a zsarnokság magva is irtva !“
 Így vivjanak a jobbak sergei,
 Így vivjanak a jellem hősei,

Így lesz a zsarnok- s szolganép vesztése
 E szép világnak ujjászületése.
 Itt kezdődik a népek szabadsága,
 Itt tárul ki a lélek boldogsága,
 És többé nem lesz szükség menyországra,
 A föld lesz az uj ember menyországa,
 Hol legtisztább szeretet léssen
 A mérleg a szíven és észén.
 S így szóland e dicső világ ura :
 „Légy áldott, népek jellemtábor,
 Teremtésem általad lőn csupán remek,
 Most közel állnak hozzám mind az emberek ;
 A gonosz le van győzve, mindörökre le,
 S te boldog vagy örökre, oh szép földgyermekel!“

XX.

Halált a fejére
 Szultánnak, pasának,
 Legyen egyszer vége
 A gonosz pogánynak.

Legyen egyszer vége
 A fájdalmas sebnek,
 Mely dicső testén ég
 Az albán nemzetnek.

Legyen egyszer vége
 Földön a pokolnak,
 Hol kaján ördögök
 Angyal nyelven szólnak.

Legyen egyszer vége
A sötét börtönnek,
Hol pogány bakók hős
Albánokat ölnek.

Legyen egyszer vége
Minden bűn fészkeinek,
A mit elneveztek
Pasák háremének.

Legyen vége minden
Gaz pogány agának,
Ki halálán örül
A vitéz albánnak.

Szóval legyen vége
Minden apró testnek,
Mit széles e földön
Pogánynak neveznek!

XXI.

MI KÜLÖNBSÉG BÖRTÖNÖM S HAZÁM
KÖZT?

Mi különbség börtönöm s hazám közt ?
 Hazám pogányokkal van elöntve,
 És naponta új csapat köszönt be ;
 Börtönömben én vagyok, én árva,
 S így nem nézek másra, csak albánra

Mi különbség börtönöm s hazám közt ?
 Börtönömben szórhatom egymásra
 Haragom villámát a pogányra ;
 Kün ki őt nem áldja országszerte,
 Azt az isten örökre megverte.

Mi különbség börtönöm s hazám közt ?
 Börtönömben igen jól elzártak,
 Följelentők ide sohse járnak ;
 De hazámat össze-vissza járják,
 Az albán hőst leshelyeken várják.

Mi különbség börtönöm s hazám közt ?
 Börtönöm tisztitom én naponta,
 Nem tűröm, hogy piszkos legyen, ronda ;
 De hazámban piszkot és szeméttet
 Szívesen tűr a pogány itélet.

Mi különbség börtönöm s hazám közt ?
 Hogy lakásom tették a börtönbe,
 Aga hozzám adóért nem jön be ;
 A ki kün hazámban akar lakni,
 Annak adót, sok pénzt kell lerakni.

Mi különbség börtönöm s hazám közt ?
 Börtönöm az ördög gondolatja,
 A pokol formája látszik rajta ;
 De hazám az isten remek műve,
 Nem dulhatja szét a pogány dühe.

Mi különbség börtönöm s hazám közt?
Börtönöm sorsától függ hazámnak,
Kün ha napja kél a szabadságnak:
Hazám karjai sietnek hozzám,
S szabad leszek veled, édes hazám!

NAGYVÁRADHOZ.

Szent rom, börtönömből üdvözöllek,
Te bús lelkem elzárt öröme,
Kis darabja vagy a nagy tükörnek,
Melyet gonosz kezek össze törnek ;
Alattad a szebb mult székhelye,
Örök hőse szent László királyunk
Pajzsa mindig oltalomra kész,
A midőn mi csatasikra szállunk,
Vagy midőn a béke révén állunk,
A hol csaló kalmár lesz a vész.

Üdvözöllek, alföld szemsugára,
 Hős gyanánt, dacolva igazán,
 Pillantasz az egek viharára,
 Karod feszül a feszes igára,
 Mely ott ül a munkások nyakán.
 Keseregve száll lelkem a multba,
 S imádkozik a halmok felett,
 Melyek eltűnt reményre borulva,
 Új virágot hajtanak az utba :
 Szébb jövődöt, jobb reményeket.

Üdvözöllek, korunk ifju népe,
 Üdvözöllek ős sirok között,
 Ármány keze téged szét nem tépe,
 Arcod most is a szilárd dac képe,
 Bélyeget rá bitang nem sütött.
 Magasztosabb itt a nap sugára,
 Tetszik néki itt a tiszta szív,
 Ugy tekint le rá, mint bajtársára,
 A ki annyi rákent szenny dacára
 Még is dicső, még is örök hív.

Üdvözöllek hazám nemtőjének
 Ajkain megtestesült sohaj!
 Tán a Kőrös zugása az ének,
 Mit hajdanta Hadurnak zengének
 Daliák, ha kélt a harci zaj.
 És az ének utolsó hangzása
 Sohaj lön a nemtő ajkain,
 Mit, mikép tavasz-bimbóbul nyárra
 Gyümölcsöt fejt ki a nap sugára,
 Testté érlelt ezredévi kin.

Üdvözöllek, szeretet bölcsője,
 Benned ártatlan gyermek pihen,
 Égi szellem e gyermek szülője,
 Mely nem talál éltető emlőre,
 Csak anyai magyar kebleken.
 A barátság ez ártatlan gyermek,
 Idegenre is mosolygva néz,
 S a hol él, lehetnek fénylő termek,
 Oda koldusok is járni mernek,
 Nem bánt senkit a gyermeki kéz.

Üdvözöllek, anyák koszorúja,
 A mít egybe isten keze font,
 Oly gyönyörű vagy, de még sem buja,
 Képedet a fertelem nem dulja,
 Rá szemérmes a hit öre vont.
 Oh, virulj is örökre a honnak,
 S hivatásod soha ne feledd :
 Szülj magyart, bár érte eltipornak,
 Szülj erényt, bár érte meggyilkolnak,
 Boszut áll, oh boszut, istened !

HUMORISZTIKUS VERSEK.

I.

Ködös őszi napok járnak,
 A szél, mint dühös oroszlán,
 Ordít ország széltin, hosszán,
 Igás marhákról a jármak
 Szépen a szegen függenek,
 Szegény barmok most pihennek.

Édes lehet a nyugalom,
 Szép tavaszon, meleg nyáron
 Nyakukon volt sulyos járom,
 S mint sebes vitzől a malom,
 Oly gyors volt a barmok kelte,
 Mert hátukat ostor szelte.

Most a pajtában pihennek ;
 Mit beszélnek, mit gondolnak ?
 Okvetlen így panaszkodnak :
 Mikor tetszik az istennek
 Reánk is letekinteni,
 Hej, és igazságot tenni ?

Mi huzzuk a nehéz ekét,
 Mélyen föld alá eresztve,
 Majd hosszába, majd keresztbe,
 S hallunk ekőzt átkos leckét
 Annyit, mennyi több a soknál,
 De tünnünk kell ily dolognál.

Munka után ha kiesapnak,
 A zöldbén sincs boldog idő,
 Durva pásztor, bottal intő,
 — Mire parancsot sem adnak —
 Minket ütlegekkel terhel,
 Rosz ott a fü, rossz a fekhely.

Ha jön hideg őszi fuvalma,
 Mi már behordtuk az áldást,
 Kapunk ezért sötét szállást,
 Ételünk lesz száraz szalma,
 Zavaros víz lesz italunk,
 És mi, barmok, el nem halunk!

Lesz-e sorsunk fordulása?
 Lesz egykor a barom szabad?
 Vagy, mint sok patak kiapad,
 Lesz majd azok pusztulása,
 Kiken a gyermek is zsarnok?
 Oh mi barmok, oh mi barmok!

Tiszta lélek, mely a szívben
 Mint a napfény, világít át,
 A szívvel együtt jár,
 Nem lehet megkülönböztetni
 A szívet a lélektől,
 Mert mindkettő egy és ugyanaz.

II.
 ÉSSZAKI DAL.

Uram, uram, nem látod a
 Jéghegyeket borongani,
 Nincs ott csárda, nincs szép lány, ki
 Tudna édes italt adni;
 Térjünk vissza, így megfázva,
 Abba a jó régi házba.

Paraszt kocsis vagy, hisz azok
 Mind mind ezüst hegyek ottan,
 A birtokos jó barátom,
 Nem leszünk majd elbagyottan,
 Ő megölel, én őt viszont,
 S elfeledjük e sok iszonyt.

Uram, uram, nem látod a
 Jeges medvét közeledni,
 Iszonyatos körmeivel
 Fog majd velünk közlekedni,
 Ő fog téged megölelni
 S velem együtt el is nyelni.

Milyen vak vagy, én kocsisom,
 Hisz az a birtokos maga,
 Ismerem a termetéről,
 Mily ildomos az ő nyaka,
 Arca milyen barátságos,
 Mosolya mily drágalátos !

No már uram, ha ugy volna,
 Akkor máskép nem is lenne;
 Szót sem szólok többé, hanem
 Hajtok, mint a veszett fene:
 „Gyi te fakó, gyi te sárga,
 Jeges medve vas markába!”

III.

Ismerek egy szép kisasszonyt,
 Az ő neve Sempremia,
 Kacsintnak rá nagy urak is,
 Hát én, paraszt ember fia,
 Hogy ne szeretném őt talpig!

Szép kisasszony oly gyönyörű,
 Minden tagja bájjal tele,
 Csak domboru mellén szenved,
 A gonosz rák esett bele;
 Ez már kimondhatlan nagy kár.

Szép kisasszony ágyban fekszik,
 Keservesen sír és jajgat,
 Körülötte csüggedt család
 Néz, néz, ujból néz és hallgat,
 Olykor meg nagyokat ordit.

Én azt mondom, ez nincs helyén,
 Segíteni kell a bajon,
 Az én rózsám, az én babám
 Nem szabad ám, hogy meghaljon
 Különben orgyilkos leszek.

Ide tehát, fődoctorok,
 Ki kell égetni a sebet,
 Tüzet vasat ide! ámbár
 Szívem ezért majd megreped;
 Csizmám? ez már is megrepedt.

Aztán tudjátok, doctorok,
 Néktek adom e világot,
 Ha kiégetitek végkép
 Azt a rákot, azt a rákot,
 Jaj, jaj, azt a gonosz rákot!

Szép hazánk, szép hazánk
 Hazánk, szép hazánk
 Hazánk, szép hazánk
 Hazánk, szép hazánk
 Hazánk, szép hazánk

Én is mint fecske, gólya
 Őszszel pályázom el,
 Adieu, szép matyar nemzet,
 Sohse feledlek el.
 (De mi meg teljes szivből
 Örökre feledünk.)

Én is mint fecske, gólya
 Őszszel pályázom el,
 Adieu, szép matyar nemzet,
 Sohse feledlek el.

IV.

Én is mint fecske, gólya
 Őszszel pályázom el,
 Adieu, szép matyar nemzet,
 Sohse feledlek el.

Én is mint fecske, gólya
 Őszszel pályázom el,
 Adieu, szép matyar nemzet,
 Sohse feledlek el.
 (De mi meg teljes szivből
 Örökre feledünk.)

Mily jó ez a matyarság,
 Grátis forspontot ad,
 Ez aztán a gutes fuhrwerk,
 Éljen, fivát, fivát!
 (Ezt azért teszszük, bruder,
 Mert n a g y o n szeretünk.)

Ha hásacs-kámra nézek,
 Örvendék tillaláj!
 Otthon mily lapos volt, most
 Van rajt' egy mázsa háj!
 (Hja, minálunk a sertés —
 Faj könnyen meghizik.)

Ha mindezt megfuntolom,
 Így kell kiáltanom:
 Fivát, ticső matyarság,
 Hazád baradicsom!
 (No pusztulj egyszer, bruder,
 Rég várnak a lovak.)

Megy Bruder mint Orbán lelke
 Státióról státióra,
 Fázik gyomra a kocsisnak,
 Pattanósat csap a lóra.

Bruder uram a kocsiban
 Cylinderét meg-megkapja,
 Mert a szél is haragszik rá,
 Kedve van, hogy földhöz csapja.

Áll a kocsi, itt a határ,
 Bruder uram talpra pattan,
 A kocsis kér borra valót,
 Bruder szól: azt sohse adtam.

Áll a kocsis, bámul és szól:
 Bruder uram, no megálljon,
 Tehát adok én valamit,
 Tőlem emlékül szolgáljon.

Mondta és rá olyat ütött
 Arr' a magas cylinderre,
 Hogy Bruder ur feje, nyaka
 Beletűnt a cylinderbe.

Áll Bruder és ennyit szól csak .
 „Jó hogy jöhettek hazámba ;
 Nem való a pékés purger
 Abba a petyár országba.“

szábori szél
 III

EGYSZER IRTAM ÉLETEMBEN . . .

Egyszer irtam életemben
 Szerelmes levelet lánynak,
 Kértem szépen, válaszoljon
 A szerelme dalnokának.

Vártam hosszú heteken át,
 Ő még sem válaszolt nékem ;
 De azért mondhatom, lányka,
 Jól szolgál az egészségem.

AZ EDES ANYA.

Jaj én fájdalomra, örök siralomra
 Született édes anya,
 Nappal siránkozom, éjjel imádkozom:
 Szent, szent az istenanya,
 Elrablott két gyermekem
 Nékem visszaadja.

Udvaromba éjjel, gyilokkal és késsel
 Gonosz rablók rontának,
 Fiam láncra fűzték, lányam megkötözték,
 Engem arcul esapának,
 Sok szép kincsem elhordák,
 Árván itt hagyának.

Siratom, siratom én két szép magzatom,
 Mint az ég sir éjjelen,
 De az égnek könye: füvek harmatgyöngye
 Fölszárad már reggelen,
 Csak két arcomon a köny
 Ott ragyog szüntelen.

Gyönyörű jószágom elpusztulni látom,
 Gazdálkodnak béresek,
 Tizenkét tavasznak lombjai elasztak,
 Reményeim kevesek,
 Eddig talán meg is halt
 Az a két szép gyermek.

Hallom szél zugását, madár dalolását,
Nem hoznak hirt énnekem,
Kérdem a felhőket: nem látták-e őket,
Az én két szép gyermekem?
Látták és elborultak;
Fáj, fáj az én lelkem!

Jaj én gyászba borult, jaj én megny omorul
Haldokló édes anya,
Fejem porba hajtom, könyörülj énrajtam,
Jóságos istenanya,
Két gyermekem szent kezed
Nékem visszaadja.

Zug az erdő, hull a lombja,
 Vándorgalamb száll a fára,
 A fa tövén fonnyadt növény
 Gyanánt ül az édes anya.
 „Ez a világ rablótanya!“
 Így kiált és sirva gondol
 Elrablott két magzatára.

Vándorgalamb így szól hozzá:
 Ne sirj, ne sirj te, bús asszony;
 Jó hirt mondok, nehéz gondok
 Téged többé ne bántsanak,
 A könyeid ne hulljanak,
 Bánatban megöszült fejed
 Ne törd, ne törd uj panaszon.

Messze földről küld a lányad,
 Ő már boldog, ő már szabad,
 Hős lovagok, dicsők, nagyok
 A rablókat széjjelverték,
 S kik lányad kinozni merték,
 Legyilkolva fekszenek és
 Lányod boldog, lányod szabad.

Hős lovagok, lányod körül,
 Uton vannak fiad felé,
 Őt is hozzák, feloldozzák,
 Lány és fiu együtt jönnek
 Ölébe a bús szülőnek,
 S hoznak ezer szép örömet
 A muló búbánat mellé.

Oh ne sirj hát, oh ne legyen
Szivednek több bánkodása ;
Ládd a telet is kikelet
Váltja föl, ne sirj, légy áldott !“
Szólt a galamb s tovább szállott.
Kísérője lön az anya
Édes, könnyes pillantása.

III.

Ragyog a nap, virul a föld,
 Rózsák illatoznak,
 Fehér köntös leng a testén,
 Hej, öreg asszonynak.

Öreg asszony : édes anya,
 Rózsa van a mellén ;
 Hej, csak azt a fiát, lányát
 Látná már a keblén !

„Mikor jön a fiam, lányam ?“
 Az utastól kérdi.
 „Szegény örült !“ így felel rá,
 Ki baját nem érti.

De az asszony édes anyja,
 Féktelen reménye ;
 Csak ut közben fiát, lányát
 Semmi baj ne érje.

Édes anya éltét csupán
 A jó remény tartja ;
 Oh, jóságos istenanya,
 Könyörülj hát rajta !

EGY VITÉZ URHOZ.

Légy üdvöz a távolból te, örök
 Vitézek harckirálya,
 Ha Krisztus isten fia lett, te légy
 Az isten unokája.

Légy hőseiddel égi háboru,
 Átdörgő e világon,
 Tisztuljon meg a terhes levegő
 Minden siró országon.

Légy vihar, mely e kerek föld porát
 A tengerbe sodorja,
 Hogy fejét minden fűszál szabadon
 S büszkén vírulva hordja.

Légy tűz, mely népek szemetét, gazát
 Megégeti örökre,
 Hogy legyen minden élő nép fia
 A hazafiság tükre.

Légy nap, a melynek fényét, sugarát
 Nem Perzsia sectája,
 De minden ajku és vallásu nép
 Forrón, buzgón imádja.

Oh légy imádva minden földön te,
 Hős fiak harckirálya,
 Ha Krisztus isten fia lett, te léssz
 Az isten unokája.

NÉMET EMBER AZ ÉN BIRÁM . . .

Német ember az én birám,
 Nem szigoru, szörnyü ;
 Keze közül menekülni
 Még sem igen könnyü.

Szegény legény apró bünét
 Körmén fonja össze,
 És azután hej de furcsán
 Kiáltja hogy : jöszte !

Jöszte bizony a börtönbe,
 Mélybe és sötétbe,
 Csak egy sugár sem téved e
 Világtalan éjbe.

Birám neve, ha magyarra
 Átfordítom: F i l l é r ;
 Hej, de ha kiszabadítna,
 Ugy hívnam hogy: T a l l é r .

ENYELGÉS ITTBEN.

Börtönágyam elborítja
 Egy fekete kacagány,
 Ezen írom dalaimat,
 Írom nappal, éjszakán.

Ha egy virág minden dalom,
 Akkor büszke vagyok én,
 Alig leltek szebb virágot
 A járások mezején.

Minden dalom a fekete
 Kacagányon irom le,
 S hol a legszebb virág terem,
 Az a föld is fekete.

MINDEN DALOM A FEKETE

Minden dalom a fekete
 Kacagányon irom le,
 S hol a legszebb virág terem,
 Az a föld is fekete.

Az a föld is fekete,
 Hol a legszebb virág terem,
 S hol a legszebb virág terem,
 S hol a legszebb virág terem.

ENYELGES OTT KÜN.

A te ajkad piros rózsa,
 Tiszta méz rajt' minden szavad,
 Én méh vagyok, kis rajongó,
 Nékem mézet szedni szabad.

Ne bámulj hát, kedves lányka,
 Hogy naponta hozzád járok
 S minden szót, mit ajkad kiejt,
 Mélyen kebelembe zárok.

Mint a földben rejlő magból
 Virági a kikeletnek,
 Keblembe zárt szavaidból
 Ládd édes dalok teremnek.

És ha ezen dalaimból
 Tiszta méz fog özőnőlni,
 Nem nékem, te néked fogja
 A nagy világ megköszönni.

Cybernetica

ABA DALNOK.

Tul a völgyön, tul a berken
 Aba dalnok dalra serken,
 A hány virág nőtt a hanton,
 Mind ott függ a bűvös lanton,
 Bájos szűzek fűzték rája,
 Méltó rá a dal királya.

Aba dalnok erdőn járva
 Gondol tündérszép Talára,
 Gondol szíve szerelmére,
 Arcba szökken piros vére.
 „Oh, mily boldog lennék vele,
 Oh, mily édes a szerelme!“

Szólt a dalnok és sohajta.
 Könyörülj, szép lányka, rajta!
 Szép leány a király lánya,
 Hozzá nincs ut, nincsen pálya,
 Mondj le róla, szegény dalnok,
 Apja kényur, apja zsarnok.

„Elveszhet a nap az égről,
 Le nem mondok szerelméről;
 Nem nézem a tenger szörnyét,
 Keresem csak drága gyöngyét.
 Apja kényur, apja zsarnok,
 A lány angyal és én-dalnok.

Egyszer láttam, egyszer látott,
 A szent lélek belém szállott,
 Boldogító volt énekem,
 Ő rózsákat nyujtott nekem: —
 Dalnok, veled találkozom,
 Dalnok, érted imádkozom!“

Megy tünődve, keseregve,
 Megy a dalnok renetegbe,
 Lelke gondja, gondolatja
 Gyöngé testét ellankasztja,
 Játszó árnya tebés fának
 Álmod ad a dal fiának.

Azt álmodja, álmadozza,
 Királylány őt várba hozza.
 Király atyám, itt a dalnok,
 Érte élek, érte halok;
 Ő szent oltár, én a képe,
 Átkozott, ki összetépne.

„Földnek villámszemü fia,
 Mi volt apád? haramia?
 És te dalnok, koldus fajta,
 Kit az éhség ide hajta,
 Te a lányam csábitod el?
 Végső imád imádkozd el!

Ide delnök valahányan,
 Karon vezessétek lányam!
 Tala, eredj a szobádba,
 Lefekszel a bibor ágyba,
 Piros hajnal hasadtára
 Meggyógyulsz te, szegény árva!

Ide, szolgák valamennyen,
 Dalnok a börtönbe menjen,
 Piros hajnal hasadtára
 Nyil röpüljön homlokára,
 Lantját összevagdaltjátok,
 Lantja búnszer, hangja átok!“

A börtönben nincsen hajnal,
 Szolgák jönnek bajjal, zajjal —
 „Kelj föl, dalnok, készítsd magad,
 Homlokodon rózsa fakad!“
 Két méceses ég, egy nyil pattan,
 Börtönajtó nagyot csattan.

Berohan a király lánya:
 Hol vagy, hol vagy, dal királya?
 Oh, átkozott szolgák ijja! —
 Csókjával a sebet szijja,
 Testét gyorsba takargatja,
 Szívét gyöngén tapogatja. —

Aba imezt álmadozza.
 Tebés fának érett tobza
 Hull le izzó homlokára,
 Csók tapad a seb nyomára,
 S mint madár a zajra röppen,
 A fölérző, haj, megdöbben.

Tündér alak ült előtte,
 Tündér arcát fátyol fődte.
 Ki vagy, mi vagy, erdők lánya?
 Nem ismersz-e, dal királya?
 Mondtam, veled találkozom,
 Mondtam, érted imádkozom.

Te vagy, te vagy, boldogságom,
 Te vagy, Tala, gyöngyvirágom!
 Honnan tudtad, mondsza, gyöngyöm,
 Hogy itt nyugszom e göröngyön? —
 Szellő sugta, patak zugta,
 Selyem tollu gerle bugta.

Börtön volt az atyám háza,
 — Ezért senki ne gyalázza! —
 Csak beszéltem az atyámnak,
 Rám mily nehéz gondok szállnak,
 Csak beszéltem a szerelmem,
 Megvert, elzárt, bú volt velem.

Sirtam, sirtam keservesen
 Merre jársz most, én kedvesem?
 Tavasza légy a virágnak,
 Szeretője bús Talának!
 Nem áll ör a déli résen,
 Tala még ma szabad léssen.

Ködös éjjel menekültem,
 Erdőt, mezőt megkerültem,
 Megláttam e sötét ormot —“
 Itt a két ajk csókba forrott.
 Két szívet egy szerelemben
 Az ég meg nem áldhat szebben.

Mentek aztán, mendegéltek,
 Magas bérce tanyát leltek.
 Forrás mellett, fenyő alatt,
 Hol a zerge játszva szalad,
 Ott élnek ők a magányban
 Örök tiszta boldogságban.

Aba dalnok minden reggel
 Dicsőítő himnuszt zeng el,
 Mellette virágfüzérrel
 Ájtatosan Tala térdel,
 A szellő is megáll, mulat,
 A virág is könnyüt hullat.

Köröskörül fán, bokorban
 Ezer madár ül egy sorban,
 Hallgatják a bűvös lantot,
 Tanulják az édes hangot,
 Aztán világszerte szállnak
 Dalával a dal királynak.

Zsarnok király otthon gyászban,
 Némán jár a kihalt kázbán,
 Az életét unja, bánja —
 Hová tűnt egyetlen lánya?
 Titkos sejtés támad benne,
 Itt maradna, messze menne

Látjátok ott a bérceket?
 Onnan engem vész fenyeget;
 A föllegek onnan kelnek,
 A villámok ott születnek.
 Tala, bocsáss meg atyádnak!
 Ég, bocsáss meg a királynak!

AZ ÉLŐ HALOTTAK.

Négy fal közt mélyen és sötéten,
Kis deszka-ágyon a betyár,
Kezén, lábán csörömpölő vas,
Patkány hozzá mulatni jár
Oh, szabad puszta, csárda, erdő,
Szép asszony, fején véres kendő,
Oh pej paripám, gyöngy jószágom,
Átugró gödrön, bokron-ágon,
Sirassatok meg engem !

Négy fal közt első emeletben,
 Kis szalma-ágyon a hamis
 Bankócsináló ül törötten,
 Élete bomlott pyramis
 Oh cimborák, oh feleségem,
 Hét fiam, két leány-cselédem,
 Művészet, ész s a gondok ellen
 Tiltott eszközt teremtő szellem,
 Sirassatok meg engem!

Ott a második börtönsoron
 Lézeng egy kökény szemű lány,
 Sötét haját zilálva hordja,
 Az arca dult és halovány . . .
 Atyám, ki ittál a koresmákban
 S kinoztad anyám beteg ágyban;
 Anyám, kiért én sikra keltem
 S gonosz atyámba gyilkot vertem,
 Sirassatok meg engem!

Fön a harmadik emeletben
 Uri szobában uri ágy,
 Fő-kormánybiztos fetreng rajta,
 Szive kemény volt, most be lágy! . . .

Ti honfiak, kiket ölettem,
 És ezért fényes rangot nyertem ;
 Ti buja nők, kikért kábultan
 Az ország kincsét szórtam, dultam,
 Sirassatok meg engem !

A három emeletes háznak
 Oly szép, oly ékes külseje,
 Azt hinnéd, az ember vigadni,
 És nem meghalni jön bele.
 De ben az élet éjbe borul,
 A világ sirnyi térre szorul,
 És sirnak az élő halottak !
 Jaj, sirnak, jaj, hová jutottak !
 Meg nem siratja senki.

ATTILA, BAJÁN ÉS ÁRPÁD . . .

Attila, Baján és Árpád,
 S mind azok a hős vezérek
 Örömnapot ülnek ott fön,
 S az istentől áldást kérnek.

Áldást a magyarra, ki a
 Rideg rongyot levetközte,
 És helyébe azt az ősi
 Csataruhát felöltötte.

Attila, Baján és Árpád,
 S mind azok a hős vezérek,
 Gyászünnepet ülnek ott fön,
 S az istentől erőt kérnek.

Erőt a magyarba, kiben
 Hogyha ősi szellem támadt,
 Birja is a rideg ronggyal
 Eldobni a rideg jármat. *)

*) Rideg járom alatt értsd az idegen erkölcsöket stb.

ITT FEKSZEM NÉMÁN . . .

Itt fekszem némán, esőndesen
 Vetetlen börtön-ágyamon,
 Lelkemben kinos kin gyötör,
 Anyám, anyám, nem alhatom!
 És mintha jőne jó anyám
 Szellemként lépve, egyedül —
 Ne csüggedj, édes gyermekem,
 Viseld te magad emberül!

Kerengnek gondolatjaim
 Sötéten sötét éjszakán.
 Hogy eshetett meg a halál-
 Csapás Hunyad László fián?!
 És László im előttem áll,
 Arcán fejedelmi fény derül —
 Ne csüggedj, árva rabfiu,
 Viseld te magad emberül!

Oh boldog dél, oh szelid ég,
 A hellén ifjak szabadon!
 De im ott Marco Bozarisz,
 A dalnok, török vérpadon;
 Fűrészelik, ő jajt se mond,
 A török orvok vére hül —
 Ne csüggedj, hú magyar fiu,
 Viseld te magad emberül!

Eltűnt az éj, rég megviradt,
 A börtönőr szobámba lép:
 Ítélet napja ma leszen,
 Hallgatni jött kíváncsi nép.

De én bátor s nyugodt vagyok,
Fülembe cseng szünetlenül:
Ne csüggedj, hű magyar fiu,
Viseld te magad emberül!

LANGOLD TIT

Langold tit az a bizonyos
az egy darab gyémánt voltam
Lassan éptem, lassan főttem
Hirtelen nem védekeztem
Ha vállamat, nem vállaltam
Ha más vállalt, én nem vállaltam

LÁNGOLÓ TŰZ

Lángoló tűz az a börtön,
Én egy darab nyersfa voltam,
Lassan égtem, lassan fogytam,
Bajtársaim nem vádoltam,
Ha vallattak, nem vallottam,
Ha más vallott, én tagadtam.

Még is holmi áldott fiu
Azt a hírt terjeszté rólam,
Én árultam el a többit,
Roszat mondtam, roszat szóltam. —
Hiába, én szegény gyerek
Mindig ilyen ternót nyerek !

EGY ÉVVEL EZELŐTT.

A bodzai vizesés.
De gyönyörű, de mesés!
Három leány sétál arra,
Mind a három piros-barna,
Ha igaz.

Reng a szikla, zug a hab,
 Alunni siet a nap ;
 Piros felhő takarója,
 Szelid szél az altatója,
 Ha igaz.

Mi is, három barna lány,
 Siessünk alunni tán,
 És lássátok meg álomban,
 Kit szeretek én legjobban,
 Ha igaz.

Holnap hozzátok megyek,
 S ki valót lát, mondja meg ;
 Mondja meg, mert itt a kezem,
 Hogy öt feleségül veszem,
 Ha igaz.

LELKES IFJU BÚCSÚJA.

Maradj gyöngyvirágos kertben,
 Maradj a rózsáid mellett,
 Hallgasd ott a fülemülét,
 Hallgasd ott a zugó szelet ;
 Angyal vagy te, angyal nyelven
 Beszélhetsz a fülmilével,
 Tündér vagy te, tündér nyelven
 Beszélhetsz a zugó szellel.

Én elhagylak, noha szívem
 Szivedhez szent szalag fűzi,
 Titkos parancs űz el innen,
 Mint az ősz a fecskét űzi.
 Messze felhők közé szállok
 Bátor sasként sebes szárnyon,
 Csattogó viharban fejem
 Körül ezer villám járjon.

De te gyöngyvirágos kertben,
 Piros rózsabokor mellett,
 Hallgasd meg a fülemülét,
 Hallgasd meg a zugó szelet.
 Fülemüle elénekli,
 Téged mily forrón szeretlek,
 A zugó szél elbeszéli,
 Hogy távolban sem feledlek.

És ha későn, vihar után
 Fáradt testtel, tört tagokkal
 Hozzád visszatérek s te már
 Más fiut ölelsz karoddal;

Hallgasd akkor a fülmilét,
Keszervemet elzokogja,
Hallgasd meg a zugó szelet,
Mert a haláldalom zugja.

De ha gyöngyvirágos kertben
Hiven vársz, busan dalolgatsz,
És midőn elődbe lépek,
Reám borulsz, átkarolgatsz,
Lágy kezeddal megsimogatsz,
Szép szemeddel megsirogatsz;
Akkor megtört tagjaimba
Megtörhetlen erőt oltasz.

HALLOM, AZT BESZÉLIK . . .

Hallom, azt beszélnek ott kün,
 Hogy engem Kufsteinba vittek,
 Nem tudom, ki költé e hirt,
 S barátim a hirnek hittek.

Különben majd egyre megy ki,
 Pest olykor Kufstein is lehet,
 Csak hogy az ég Pestre nem küld
 Kizárólag tirol szelet.

Itt Pesten csak beköszönt még
 A puszták szabad szellője,
 Mit a magyarok istene
 Küld, hogy erősödjünk tőle.

De te Kufstein, te szörnyü vagy!
 Sors, magyart ne küldj oly ólba,
 Mert ha semmi egyébbe nem,
 Belehal a tirol szóba.

AZT SE BÁNOM, HOGYHA . . .

Azt se bánom, hogyha börtönömnek
 Kora áldozatja is leszek,
 Csak ti, lelkem édes gyermekei:
 Börtöndalok, el ne veszszetek!

Csak ti birjátok kimenekülni
 A sok rablánc és lakat közül,
 Csak ti adhassátok a hazának
 Jó szülőtök fájdalmát hirül.

Illön fogadnak, remélem, ottkүн,
 Hisz szülötök oly hiven nevelt!
 Eredeti magyar arcotok is
 Örömré inditja a kebelt,

Oh, ti kedves vendégei lesztek
 Minden magyar háznak, jól tudom;
 És a mit beszéltek, százszor hangzik
 Vissza minden magyar ajakon.

De azért ott күn is ellenségtek,
 Ha több nem, e gy okvetlen leszen;
 Kerüljétek, mert agyon ver, avagy
 Megmar, mint a kígyó, mérgesen.

Ő szülötöket nagyon gyűlöli,
 És gyűlöli minden rokonát,
 És azt mondja, hogy gyűlöletének
 Nem tartozik adni az okát.

Megneveznem őt, a helyzet tiltja,
Örök titok legyen a neve ;
Gonosz ő, kezébe nagyon illik
Bakó bárdja s hóhér kötele.

HUSVÉT NAPJAN . . .

Husvét napján, pünkösöd napján,
Egy óraker délután,
Csörög a lánc, forog a tánc
Vármegyeház udvarán.
Mintha volnának szabadok,
Szegény rabok táncolnak;
Rableányok megannyian
Kiváncsian dalolnak.

Rablányok az emeleten
 Vas rácsos ablak mögül
 Fújják a dalt, a szép magyart,
 Némán csak e g y lányka ül;
 Szegény lányka engem szeret,
 Nem is nevet ő soha.
 Hozzád is a sors, mint hozzám,
 Te rabrózsám, mostoha.

A ki ránk néz, azt hiszi: mi
 Ketten megbolondulánk,
 Tégedet is, engemet is
 Megöl a szerelmi láng.
 Emészt téged szerelem, de
 A keblembé gyűlölet
 Mérgé szállott; gyűlölöm, ah
 Gyűlölöm a — lelkemet.

A PUJÁK.

Á székely ember azt hiszi és mondja,
 Hogy föld alatt is vannak élő lények,
 Kik mind ügyes, remek kovácsok, noha
 Ők legkevésbé sem markos legények.

Fajuk picziny, de fürge mint az ürge,
 Nagy tűz körül dolgoznak régesrégén,
 Sok ércet gyűjtnek és a föld színére
 Fölhozzák azt kis pörgő szekerkéken.

Gyűjtnek aranyat, ezüstöt és vasat,
És hordnak ónt a földi üregekbe,
Jól tudván, hogy az ember kifürkészi,
Mert bolondul szerelmes ily szerekbe.

Tudják ők, hogy aranyért és ezüstért
Sok ember lelkét, hitét és hazáját
Eladja, s minden eszközt megszerezhet,
Melylyel megrontsa istene munkáját.

Tudják, hogy vassal, ónnal böszült népek
Egymást gyilkolják, irtják kiméletlen;
Nem is kívánnak többet a kis puják,
Csak ennek örülnek ők véghetetlen!

Azt tartják, hogyha a mi emberfajunk
Kihal, ők jutnak a föld birtokába,
Ezért keritik önmagok a fényes,
Rontó szert a vesző ember markába.

Ha ezred évek mulnak, a piciny nép,
 Barlangokon át jön a földre éjjel,
 Fölkusz a fákra, szól a madarakkal
 Az emberekről, és beszél a széllal.

És megtudván az emberek romlását,
 Miként árulják, ölik egymást s vesznek :
 Ujongni kezdnek a puják, mert közelg,
 A nap, hol ők a föld lakói lesznek.

A pásztor, a ki tüze mellett fekszik,
 Fölébred s borzad a szokatlan zajra :
 „Még ezer év csak, s miénk lesz a szép föld,
 S mint isten népe nézünk a hajnalra !“

A szomszédfaluban az őrző ebek
 Csunyan vonítanak ; a gazda fölébred,
 Titkon keresztet hány és imádkozik :
 „Nagy isten, oh ne hadd el bünös néped !“

AZ ÖRÖK-ELŐ FÁK.

Ázsiában ezüst vizek partján,
 Virág-földbe származott a mag,
 Mit az égből, az isten kezéből
 Hoztak le a szentelt sugarak.

Virág-földben a mag megfogamzott,
 S megszüle a föld az élő fát,
 Napsugár és levegő sietve
 Szövék rá a legszebb zöld ruhát.

Virág-földben, ezüst vizek partján
 Virult a fa sok, sok századig,
 Gyümölcséből csemeték növének,
 Idővel sudar lett mindenik.

S az élő fák ég felé nyulamló
 Serege oly szép, oly büszke lón!
 Az ég gyémánt-gyöngyökkel raká meg,
 S szívárvány fénylett a gyöngyökön.

Rabló nép jött bárddal és baltával,
 Virág-földre dőltenek a fák,
 Ezüst vizek letarlott parttal a
 Lombhősöket zugva siraták.

A természet ily fiak vesztére
 Megidézé boszuló hadát :
 A viharok kelettől nyugotig
 Eltomboló barna táborát.

Barna tábor fölszedé a dőlt fák
 Szerte fekvő gyümölcs-magvait,
 És elvitte messze, messze földre,
 Hol a nap teremti bábjait.

A jó magból jó fák serdülének,
 Büszke sasok laknak ágain;
 És mit árt, ha mérges, gyilkos pókok
 Hálót fonnak itt-ott lombjain?

Azért a fák virulnak örökre,
 Mert nem veszhet soha ki a mag,
 Mit az égből, az isten kezéből
 Hoztak le a szentelt sugarak.

UTCÁN JÁR ALÁ S FEL.

Utcán jár alá s fel
Sánta lábu legény,
Ezer seb a karján,
Ezer seb a fején.

Nem rég nagy zshivány volt,
Gyilkolt, lopott, fosztott ;
Kenyereből siró
Koldusnak sem osztott.

Meg van ő most ejtve,
 Mint gonosz hyaena,
 A mély sebek miatt
 Nyomorék lett, béna.

Eseng, esedezik :
 Nyujtsunk kezét néki,
 Jó és új ember lett,
 Többé nem a régi.

Hej! hyaenából nem
 Lesz mezők báránya;
 Veszsen, ki kezét nyujt,
 S a ki néz is rája!

TESTI SEBEK CSAK GYÓGYULNAK . . .

Testi sebek csak gyógyulnak,
De mely fáj, az elzárt lélek,
Oh, ez nem gyógyul meg többé,
Attól tartok, attól félek.

A mi lelkem meggyógyitná,
Csak a szabadság, a drága,
De tőlem el van már zárva
Mindörökre szép világa.

Szolgák, öljetek meg gyorsan,
 Szaggassatok széjjel, kérlek ;
 Száz halálnál kinosabb a
 Korlátok közt sinlő lélek.

ELBŐ IRAM HUDAI BVAH

Elbő iram hudaí aváb,
 Már lemondott rólam ;
 Kéltős máhár vagyok, nem
 Tetszett neki tollam,
 És nem tetszett az a név,
 A mit elírték,
 És hogy nem tetszett, hej, csak én
 Esztőlőt örültem.

ELSŐ BIRÁM BUDAI SVÁB . . .

Első birám budai sváb,
 Már lemondott rólam;
 Különös madár vagyok, nem
 Tetszett néki tollam,
 És nem tetszett az a nóta,
 A mit elfütyöltem,
 S hogy nem tetszett, hej, ennek én
 Szerfölött örültem.

Azt hívém, most a kalitból
 Szabad szárnyra enged,
 De biz ő becsapta ajtóm,
 Rá a föld is rengett.
 Szomorkodtam hosszú, hosszú
 Hónapokig mélyen,
 Mig egy ur magas kalapban
 Jöve hozzám. „Éljen!“

Sípládáját megindítá,
 Hogy fujjam rá nótám,
 Azt hívé, én kajdács vagyok,
 Vagy pedig szajkó tán.
 Csalatkozott s bámult ez az
 Én második birám ;
 Hja, kivel keselyű nem birt,
 A karvaly se bir ám !

Aztán zárva hagyott s talán
 Elfelejtett végkép ;
 Oly rég volt, el is törlődött
 Már e sötét rémkép !

Ez a birám magyar volna,
 De magas kalapban,
 Bár vinnék el a Lajthán túl-
 Minél előbb abban.

Hozzám pedig szálljon az ég
 Legeslegszebb szépe :
 A szabadság istennője,
 Lelkem álmképe,
 S nyissa meg e vaskalítot,
 Kínaim tanyáját,
 S adja vissza dalnokának
 Vesztett szabadságát.

GYÜLÖLLEK MIND HALÁLOMIG . . .

Gyülöllek mind halálomig,
 Gyülöllek, gonosz nemberek, *)
 Az isten tiszta buza közt
 Gyomot teremtett bennetek.
 S nem ember, a ki nem hiszi,
 Mit lelkes dalnok dala mond;
 Kelj föl sirodból, hős Lehel,
 Kelj föl s ítélj bárdos Botond!

*) Nemberek alatt értem a leggonoszabb szellemeket emberi alakban.

Te is kelj, Béla, bús király,
 Ki bujdosál vesztett hazán,
 Beszélj, mikép fogadtatál
 A nemberek főudvarán ;
 Mondd el, tőled mikép lopák
 A menekülő koronát,
 Mikép hivé a nember ur
 Ékitni vele homlokát.

Nádasdy, Zrinyi, Frangepán,
 Ártatlan vérből keljetek,
 Mikép öltek, szaggattanak
 A nemberek, beszéljetek !
 És szóljon az egész világ
 És szóljanak a századok :
 Nem voltak-e a nemberek
 S nem lesznek mindéltig gazok ?

Voltak gazok és lesznek is,
 A kutya kutyának marad,
 Bár forró délen, vagy amott
 A hideg éjszakon halad ;

S ki csak harapni s ölni tud,
 Nincs annak lelke, istene.
 Oh, jer irtsd ki e kutyafajt,
 Jer, népek legerősbike !

Jer, ki e szép földön lakol,
 Ki embernek hívod magad,
 Jön minden nemzet, a holott
 Erényt szeretni még szabad,
 És irtsa ki a nemberfajt,
 Mely embernek hívá magát
 Azért, hogy állattá tegye
 Az ember egyenes fáját.

HOGY KÍVÁNOM . . .

Hogy kívánom pusztulásod,
 Te ellenség, jól tudhatod,
 De hogy azt mimód kívánom,
 Tudom, ki nem gondolhatod.

Figyelj tehát, elbeszélem:
 Mi a teremtéstől kezdve
 Villám hullott s hullni fog, mig
 A világ be lesz fejezve ;

Egyesülve és egyszerre
 Csapjon le az országodra,
 S aztán a világ vizei
 Zuhanjanak a sirodra.

A világ vizei fölött
 Magyar hajók uszkáljanak,
 S ezek körül a hulládon
 Hizott halak ugráljanak!

HA MINDEN DÜBÖS GONDOLATOMBÓL

Ha minden dühös gondolatomból
 Egy-egy szó törne,
 S ha minden szívem, mit kiték,
 Egy-egy villám lenne;
 Magyar, nem volna, kitél réned,
 Egy hélig sem szabadna éned,
 Te talánhol fajta!

Melyek az érzések
 Melyek az érzések
 Melyek az érzések
 Melyek az érzések

A világ minden felől
 Melyek az érzések
 Melyek az érzések
 Melyek az érzések

HA MINDEN DÜHÖS GONDOLATOMBÓL.

Ha minden dühös gondolatomból
 Egy-egy szó teremne,
 S ha minden szavam, mit kiejtek,
 Egy-egy villám lenne :
 Magyar, nem volna, kitől félned,
 Egy hétig sem szabadna élned,
 Te istentelen fajta !

Mert, hej, naponta millió szó,
 Számtalan sok átok
 Száll az én bilincselt lelkemből,
 Pogány urak, rátok!
 S ha minden szó villám lehetne,
 Legkisebb sarjad is kiveszne,
 Te istentelen fajta!

(Augusztusban 1860)

Jertek ide, gyalogok, husszók,
 Ján lesek ma (húgok) kőrájtok;
 Tűnőnk is, de nem kőzontól,
 Hűsüm a honvezetésünkkel.

Nem vezettek bűnökbe csatlós,
 Ne omolják véretek hátra;
 Hívóvalak is édes-angyálok,
 Követ van már azogony a halálhoz!

NAPOLYI KÖLTŐ A NAPOLYI KATO-
NÁKHOZ.

(Augusztusban 1860.)

Jertek ide, gyalogok, huszárok,
Én leszek ma tündöklő királytok ;
Tündöklő ám, de nem koronától,
Hanem a honszerelem lángjától.

Nem vezetlek öldöklő csatába,
Ne omoljék véretek hiába ;
Elvezetlek jó édes-anyához,
Közel van már szegény a halálhoz !

És tudjátok, miért olyan beteg?
 Mert nincs többé szerető szivetek.
 Lám ti édes fiai volnátok,
 S még is rablók keziben hagyjátok.

Elhagyjátok a jó édes-anyát:
 Ezt a szegény, ezt az olasz hazát,
 S rabszolgái lesztek fejdelemnek,
 Szégyenére az olasz nemzetnek.

Mentek vele, szabad vért ontani,
 Mentek vele, népeket rontani,
 S ha győzelem lesz a harcnak vége,
 Dicsőségtek az ő dicsősége.

Ha nincs többé szükség karotokra,
 Támaszkodhattok a koldusbotra,
 Mert a király rongyosan csap haza,
 Ti lesztek a nép szemétje, gaza.

Haza jöttök. És ott mit találtok?
Ki van fosztva jó édes-anyátok;
Mig királyért karotok vért onta,
Az anyát a király kirabolta.

Mit elrabolt, díjul adta néktek.
Van-e ennél iszonyatosb véték?
És ez így megy hosszú évek óta;
Van-e ennél keservesebb nóta?

Hej, vitézek, halljátok, mit mondok:
Ne legyetek többé sült bolondok,
Ne legyetek király vak szolgái,
Legyetek a haza katonái!

Föl a szuronyt, ki a kardot sorra!
TörjeteK a megutált zsarnokra,
Zsarnokot öljetek mind halálíg,
Veszzen el e rut faj mind egy lábíg.

Ur legyen az olasz hazájában,
 Olasz király székeljen Romában,
 S a világ, miként tüzes villámtól,
 Rettegjen az olaszok kardjától.

Ez a parancs, gyalogok, huszárok,
 Ezt adá ma tündöklő királytok ;
 Tündöklő ám, de nem koronától,
 Hanem a honszerelem lángjától.

Ur Isten az ország házában,
 Oltár helyén az ország házában,
 S a világot megvilágítsa szíveddel,
 Mert hiszen az ország házában.

Itt a parancs, győztesek, hűsítők,
 Itt adja meg az ország házában,
 Tiszteletet, de sem koronát,
 Itt a hűségnek a házában.

A POGÁNY VILÁGBÓL.

A pogánynak nincsen esze ;
 Mért nem szalad messze, messze ?
 A magyarok kardot rántnak,
 Vége lesz már a pogánynak
 Éljen a magyar !

Sárga levél a diófán,
 Pogány függ az akasztófán.
 Mért igazott magyar népet?
 Nem kell semmi szép ígélet
 Éljen a magyar!

Tündöklő a nap sugára,
 De tündöklőbb Budavára,
 Magyar zászló leng a tornyán,
 Megbukott a pogány kormány
 Éljen a magyar!

Árpád hős vezér napjára
 Sőtlyom szállott Budavára,
 Magyar népet megszerveztél,
 Sőtlyom nyelvein ezt beszéltél:

Árpád vezér azt ízentél,
 Hűsani a sok őt leventél,
 Országot vértől szertettél,
 Magyarokat, nem idegeneket.

ARPÁD HŐS VEZÉR

Árpád hős vezér napjára
 Sólyom szállott Budavárra,
 Magyar népet megszemlélte,
 Sólyom nyelven ezt beszélte :

Árpád vezér azt üzente,
 Búsul a sok ős levante,
 Országot vérrel szerzettek
 Magyarnak, nem idegennek.

Idegennek engedétek,
 Jaj, de égbe szálló vétek!
 S az ivről egy nyil se pattan
 Ilyen szörnyü gyalázatban?

Oh, keljetek gyilkolásra
 Idegenek irtására;
 Árpád földé szent és szabad,
 Leigázni sohse szabad!

(Ausztrian 1800)

Mely nyomorult lelkeket éltet ad.
 Elhottott boszár a föld a gondolat,
 Éa marax, hállós minden sünd seb,
 Nem ember vagy, csak északról áldott ed,
 Te tovább foned családvényeid.
 Az idő okosítá népeid,
 Meglámszta családod trónusát;
 Vitézid karja, mint kard a fát,
 Mit művelsz népeidél, féjdelém?
 Bitorlott koronával féjdelém.

NAPOLYI KÖLTŐ A NÁPOLYI FEJDE-
LEMHEZ.

(Augusztusban 1860.)

Bitorlott koronával fejedem,
 Mit művelsz népeiddel, fejdelem ?
 Vitézid karja, mint karó a fát,
 Megtámasztá családod trónusát ;
 Az idő okosítá népeid,
 Te tovább fonod cselszövényeid.
 Nem ember vagy, csak észszel áldott eb,
 Ha marsz, halálos minden apró seb,
 Elfojtott boszu s düh a gondolat,
 Mely nyomorult lelkednek éltet ad.

A nép még tartja ingó trónusod,
 Őt ezért jobbról, balról megmarod.
 Esengve mondja, ne bántsд híveid ;
 Te rá mereszted ördög szemeid,
 S az esdőnek uj marással felelsz,
 Kardodra ütve, talpaidra kelsz
 És elkiáltod : ki még szólni mer,
 Az akasztófán első rangot nyer.
 Nincs rátok szükség, kardom van nekem,
 A nép barom és ur a fejdelem.

Bitorlott koronával fejedem,
 Mit művelsz népeiddel, fejdelem ?
 A kardod gyöngе, egy kar eltöri,
 Elhagyott trónod a földhöz veri
 Süvöltő vihar : a forradalom,
 S elzöngi vérrel festett sirodon
 A megtorlás legborzasztóbb dalát :
 A zsarnok minden sarját, magzatát
 Saját sirján kell fölakasztani,
 A gaz fajt gazon kell kiirtani !

Vérázott koronával fejedem,
Mit művelsz népeiddel, fejdelem?
Arasznyi idő van engedve még,
Ha meg nem térsz, többé nem óv az ég.
Rut áldozat léssz megmenthetlenül,
Oh, add hát nyíltan, gyorsan add hirül,
Hogy néped ebként többé nem marod,
A láncokat széttépni akarod,
És, mit a nép kér, szabadságot adj,
Vagy egyenest a pokolba szaladj!

A TAPASZTALAT MONDATAI.

Rabot, kinek soh'sines pénze,
Sebes halál kerit kézre.

Boldog rab, ha pénze lehet,
Hajdú, kulcsost megveszteget,
Jó pecsenyét, jó bort hozat,
Lerészegszik
És elfeled
Minden jót és minden rosszat.

Hajdu, kulcsos, börtönész,
Ha szegény vagy, hármas vész.

Hajdu, kulcsos, börtönész,
Ha gazdag vagy, téj, vaj, méz.

A TAPASZTALAT MÓNDATAI

Midőn börtönbe hurcolnak,
Ne bánd, ha meg is kinoznak,
De bűnöd te mégse valld be,
Inkább nyelvedet harapd le;
Mert a törvény összezúzza,
Mint villám a fát,
Azt, ki oly bohó s kitarja
Bűnei lajstromát.

SÖTÉT ÉJSZAKA A BÖRTÖN.

Sötét éjszaka a börtön,
 Minden rab egy-egy kísértet,
 Megy az egyik, zörren a lánc,
 Halálmadár, hess ! Nem érted ? . . .

Nem is éjszaka a börtön,
 Hanem élő lények sirja,
 Kereszt helyett kis fekete
 Táblára van a név írva.

De nem is sír az a börtön,
 Hanem mély, titkos gyehenna ;
 Mely leírná szörnyü voltát,
 Nincsen olyan merész penna.

BÖRTÖN ÉS BÖRTÖN

Börtön éjzaka a börtön,
 Minden fáb egy-egy kisérlet,
 Hogy az egyik, sörven a lány,
 Halálában: hova? Nem érte?

Nem is éjzaka a börtön,
 Hanem éjzék egy-egy
 Kereszt helyett kis éjzaka
 Tablák van a név íva.

A KI SZEGÉNY

A ki szegény, nincs subája,
 A ki csunya, nincs babája ;
 Szegény vagyok, nincsen subám,
 Csunya vagyok, nincsen babám.

Ilyen szörnyü állapotban
 Vigaszt keresek a borban.
 De mi haszna ? a józanok
 Rám fogják, hogy korhely vagyok.

Hitvány ez az én életem,
 Tovább csak azért viselem,
 Mert közel az idő, látom,
 Hol dicső lesz a halálom.

A KI ÉREDENY

A ki éredek, nincs habája,
 A ki csunya, nincs habája,
 Éredek vagyok, nincsen habám,
 Csunya vagyok, nincsen habám.

Isten a szívem álmában
 Végig keresek a boldog
 De mi lesz az a jószágok
 Hát fogják, hogy korbély vagyok.

A RAB.

Nagy seb van szívemen, ez hazám ajka,
 Átkot kiált rád, gonosz áruló!
 Dijad arany volt, mosolyod ítélet,
 Arcod, a soha el nem piruló,
 Feslett zászlója éjjeli fajodnak.
 Jelszó van rajt', a betük nem csillognak,
 Gonddal vannak eltakarva:
 Halált, halált a magyarra!

Azt hitted, mi nem tudjuk leolvasni.
 Oh, okos nép, mélyen böcselkedő!
 Eszed, szived zsarolt pénzek szekrénye,
 Tiéd a posvány, miénk a tető.
 Mi olvasánk és futtunk a tetőre,
 A kit megejtett leső szolgák töre,
 Száz ajak menydörgött arra:
 Halált, halált a magyarra!

* * *

Törbe estem én is; rab vagyok, rab.
 Főn a tetőn diadalmi zaj;
 Térdre hullok, remény az oltárom,
 Szent ének a bántó gunykacaj.
 Megnyitom szemem, istent keresve,
 Megnyitom az ajkam, forrón esdve:
 Isten, pillants a magyarra,
 Hozz halált a szolga fajra!

Éj van, ellopták a napot tőlem,
 Örök éj van, pokolban vagyok.
 Zörög a lánc, táncot jár az ördög,
 Lelkem szétszaggatják a kinok,
 Nem tud innen menyországba szállni,
 Ördög lélekzetévé fog válni,
 Kárhoztatva kárhozatra —
 Isten, pillants a magyarra!

Élet! isten adta, ördög veszi.
 Avagy nem vagytok ti ördögök?
 Ember embert szeret; ti gyilkoltok
 Titkon, örömmel. A hullák, dögök!
 Éjjel ássátok el, nem is mélyen,
 Jóságból, hogy eb, farkas jól éljen.
 Irtózva borulok arera —
 Isten, pillants a magyarra!

Ablakomnál őrt áll komoly hajdu,
 Éltem óráján a mutató.
 Mutasd egyszer azt a végső percet!
 Éltem kin, halálom szent adó.

Avagy gyönyör néktek az én kínom ?
 Jól van, nem szabad hát többé sírnom.
 Eljön, várok a hajnalra —
 Isten, pillants a magyarra !

Édes anyám : égnek áldó keze !
 Nem tudod, hol rejlik most fiad ;
 Ha megvizsik majd a szomorú hirt,
 Anyám, ne sirj, rabláncom miatt !
 Ne légy cyprus, hanem büszke pálma,
 Hiszesz s a hit nem hitványok álma,
 Hitben nő a lélek nagyra —
 Isten pillants a magyarra !

Hol jársz, rózsám ? Ha itt volnál, látnám
 Szemedben a csillagos eget,
 Tiszta arcodon a szelid tavaszt,
 Illat volna a szűz lehelet.
 Azt hinném, virágos völgyben élek,
 Hol isten körül lebeg a lélek,
 S megnyilik az ajak dalra —
 Isten, pillants a magyarra !

De te messze jársz . . . Csitt! mi zajlik?
 Mi csapdossa rácsos ablakom?
 Szél? vihar? Oh nem! Ez rózsám, arám.
 Keres engem völgyben ormokon.
 Haja bomlott; ez örültek éke!
 Mikor lesz a rémidőnek vége?
 Mikor jön a sor a kardra? —
 Isten, pillants a magyarra!

Rózsám, arám: drága szabadság, te,
 Ki ugy szeretsz, s kit ugy szeretek!
 Meg kell a jeges télnek szakadni,
 Ezt hirdetik, zöngik az egek.
 Vonulj addig csöndben a hegyekre,
 Várj rám, ott leszek majd kikeletre,
 Kikeletre, szép tavaszra —
 Isten, pillants a magyarra!

A SZERELMES ADRIA.

Zöld habokon ringatózik
 Adria, Adria ;
 Gyöngy füződik liliomos
 Válllira, válllira.

Kinek gyűjtesz drága gyöngyöt,
 Adria, Adria ?
 Készülődöm, tán eljegyez
 Hunnia, Hunnia.

Szereted a szép Adriát,
Hunnia, Hunnia?
Mint a napot úgy szeretlek,
Adria, Adria!

Ha szereted, mért nem sietsz,
Hunnia, Hunnia?
Szoros lánc van lábaimon,
Adria, Adria.

Miért morogsz, mért háborogsz,
Adria, Adria?
Ha szeretne, láncot törne
Hunnia, Hunnia.

